

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАПИСАННЯ
КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ З ПСИХОЛОГІЇ**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАПИСАННЯ
КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ З ПСИХОЛОГІЇ**

*для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за
спеціальністю 053 Психологія*

**Житомир
Вид-во ЖДУ ім. І. Франка
2024**

УДК 159.9:378

М 54

*Рекомендовано до друку Вченою Радою Житомирського державного університету
імені Івана Франка
(протокол №5 від 29.03.2024 р.)*

Рецензенти:

Бутузова Л.П. – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології, логопедії та інклюзивної освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка

Колесніченко Л.А. – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та психології факультету управління персоналу, соціології та психології Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

Бевз Г.М. – доктор психологічних наук, професор, завідувач Відділу психології спілкування Інституту соціальної та політичної психології НАПН України

М 54 Методичні рекомендації до написання кваліфікаційної роботи з психології /
Уклад.: К.П. Гавриловська, І.С. Загурська, Л.О. Котлова, Л.М. Фальковська.
Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2024. 60 с.

Нормативно-правовою базою розроблених методичних рекомендацій до написання кваліфікаційної роботи з психології для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія стали Закон України «Про вищу освіту», стандарт вищої освіти України із галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 Психологія, освітньо-професійна програма Психологія для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія, Положення про кваліфікаційну (дипломну) роботу в Житомирському державному університеті імені Івана Франка.

У методичних рекомендаціях окреслено основні етапи написання кваліфікаційної роботи з психології. Представлені вимоги до організації та проведення психологічного дослідження, а також оформлення кваліфікаційної роботи. Додатки містять зразки ключових складових кваліфікаційної роботи.

УДК 159.9:378

© Колектив авторів, 2024

© Житомирський державний університет
імені Івана Франка, 2024

ЗМІСТ

Основні вимоги до кваліфікаційної роботи з психології

1	Загальні положення	5
2	Структура кваліфікаційної роботи.	9
3	Вимоги до змісту кваліфікаційної роботи.	9
4	Вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи.	21
5	Процес виконання кваліфікаційної дослідження.	25
6	Захист та оцінювання кваліфікаційної роботи.	26

Додатки

	Додаток 1. Зразок оформлення календарного плану роботи.	32
	Додаток 2. Зразок титульного аркуша.	34
	Додаток 3. Зразок оформлення змісту.	36
	Додаток 4. Зразок оформлення вступу	37
	Додаток 5. Зразок представлення теоретичної моделі досліджуваного явища.	44
	Додаток 6. Зразок оформлення бібліографії використаних джерел та літератури.	46
	Додаток 7. Зразок оформлення додатків у кваліфікаційній роботі.	51
	Додаток 8. Зразок анотації до кваліфікаційної роботи.	52
	Додаток 9. Мовні засоби організації інформації наукового тексту.	54
	Додаток 10. Відгук на кваліфікаційну роботу.	57
	Додаток 11. Рецензія на кваліфікаційну роботу.	58
	Список використаних джерел та літератури.	59

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Методичні рекомендації до написання кваліфікаційної роботи з психології розроблені для студентів ОП Психологія першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 053 Психологія.

Вимоги до написання кваліфікаційної роботи ґрунтуються на основних положеннях Закону України «Про вищу освіту», стандарту вищої освіти України із галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 Психологія, освітньо-професійної програми Психологія для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія, Положення про кваліфікаційну (дипломну) роботу в Житомирському державному університеті імені Івана Франка.

У процесі виконання кваліфікаційної роботи здобувачі вищої освіти розвивають відповідні загальні та спеціальні компетентності, досягають програмних результатів навчання. Кваліфікаційна робота – це самостійне наукове дослідження, яке передбачає демонстрацію здобувачами вищої освіти належного рівня оволодіння навичками самостійного аналізу наукової літератури, розробку дослідницької програми, підбір та реалізацію дослідницьких процедур, кількісний аналіз та інтерпретацію отриманих результатів, а також їх застосування при вирішенні конкретних науково-практичних завдань з дотриманням правил академічної доброчесності.

Кваліфікаційна робота має бути написана державною мовою з дотриманням вимог наукового стилю викладу матеріалу.

Основними вимогами та етапами до виконання кваліфікаційної роботи є такі:

- дотримання принципу академічної доброчесності на всіх етапах виконання наукового дослідження;
- дотримання етичних та правових вимог до проведення психологічних досліджень у психології;
- формулювання та узгодження з науковим керівником теми роботи, яка відповідає науковим інтересам здобувача та є актуальною у відповідності з сучасними тенденціями розвитку психології;
- знайомство з нормативно-правовими документами, які регламентують написання кваліфікаційної роботи;
- знайомство з календарним планом виконання наукового дослідження, узгодження з науковим керівником індивідуального графіку проведення дослідження;
- підбір та аналіз першоджерел із теми дослідження (наукові статті з періодичних видань, одноосібні та колективні монографії, дисертації та автореферати, закони та інші нормативні документи);
- розробка структури (плану) роботи;
- написання вступу та основних розділів кваліфікаційної роботи;

- апробація результатів дослідження через публікацію статей або тез у збірнику студентських наукових праць, виступи на конференціях;
- оформлення висновків, списку використаних джерел та літератури, додатків кваліфікаційної роботи;
- перевірка роботи на відсоток унікальності наукового тексту. Отримання відгуку на роботу від наукового керівника;
- попередній захист роботи;
- рецензування зовнішнім рецензентом;
- захист кваліфікаційної роботи.

Кваліфікаційна робота є випускною роботою, на підставі захисту якої Екзаменаційна комісія (ЕК) приймає рішення про присвоєння її автору ступеня бакалавра із присвоєнням кваліфікації: бакалавр з психології. Психолог.

Компетентності та програмні результати навчання

Відповідно до ОП Психологія у процесі написання кваліфікаційної роботи з психології здобувачі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти розвивають загальні та спеціальні компетентності та мають продемонструвати програмні результати навчання.

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.

Спеціальні компетентності:

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

Програмні результати навчання:

ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПР5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

ПР6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.

ПР7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

- ПР8. Презентувати результати власних досліджень_усно / письмово для фахівців і нефахівців.
- ПР10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.
- ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.
- ПР15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.
- ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.
- ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.
- ПР18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.
- ПР19. Здійснювати підсумкову рефлексію виконання професійних завдань.
- ПР20. Демонструвати готовність до прийняття рішень у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.

2. СТРУКТУРА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційна робота з психології є самостійним, завершеним, логічно структурованим дослідженням та включає в себе такі складники:

- титульний аркуш;
- зміст;
- перелік умовних позначень, символів і скорочень (за потреби);
- вступ;
- основну частину (три розділи та параграфи до них);
- висновки до розділів та висновки до роботи в цілому;
- список використаних джерел та літератури;
- додатки;
- акт перевірки на унікальність тексту;
- відгук наукового керівника;
- рецензію зовнішнього рецензента;
- анотацію українською та англійською мовами.

3. ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

3.1. Титульний аркуш кваліфікаційної роботи (Додаток 2)

Відповідно до Положення про кваліфікаційну (дипломну) роботу в Житомирському державному університеті імені Івана Франка, титульний аркуш (інформація до якого розташовується на двох сторінках) містить такі відомості:

На першій сторінці титульного аркуша вказується:

- назва міністерства, назва Університету, повна назва кафедри, за якою закріплений здобувач/здобувачка вищої освіти;
- реєстраційний номер і дата реєстрації роботи;
- тема кваліфікаційної роботи;
- інформація про рівень вищої освіти, спеціальність, назву освітньої програми, номер групи, прізвище, повне ім'я та по батькові здобувача/здобувачки вищої освіти;
- посада, науковий ступінь, вчене звання, прізвище, повне ім'я та по батькові наукового керівника;
- рекомендація до захисту кафедрою, за якою закріплений здобувач/здобувачка вищої освіти та на якій відбувся попередній захист роботи із зазначенням дати та номеру протоколу кафедри, підпису, імені та прізвища завідувача кафедри;
- місто та рік захисту кваліфікаційної роботи;

На другій сторінці титульного аркуша вказується:

- оцінка за 100-бальною, університетською шкалою та шкалою ЄКТС;
- підписи із зазначенням імен та прізвищ голови, членів та секретаря Екзаменаційної комісії члени комісії;

3.2. Зміст (Додаток 3)

Зміст розташовується після сторінок титульного аркуша роботи. У змісті вказується вступ, назви розділів та параграфів, висновки до розділів, висновки до роботи в цілому, список використаних джерел та літератури, додатки. Навпроти всіх складових змісту вказуються номери початкових сторінок. Назви структурних елементів у змісті та тексті роботи мають бути ідентичними.

3.3. Перелік умовних позначень, символів, скорочень і термінів (за необхідності)

Перелік умовних позначень, скорочень і термінів подається у вигляді окремого списку, який розміщують перед вступом. Умовні позначення друкують за абеткою та вказують їх розшифрування.

Обсяг кваліфікаційної роботи. Відповідно до Положення про кваліфікаційну (дипломну) роботу в Житомирському державному університеті імені Івана Франка рекомендований **обсяг кваліфікаційної роботи** для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти складає **50 сторінок**. До цього обсягу не входить список використаних джерел та додатки.

Загальний обсяг роботи (разом зі списком використаних джерел та додатками) не регламентується, оскільки залежить від специфіки роботи та необхідної кількості додатків.

3.4. Вступ (Додаток 4)

Вступ – це важлива складова кваліфікаційної роботи, яка розкриває актуальність наукової проблеми, її практичну значущість, обґрунтування необхідності дослідження. Обсяг вступу складає до 3 сторінок тексту.

Структурні складові вступу розкриваються у представленій нижче послідовності.

Актуальність дослідження.

Обґрунтування актуальності дослідження починається з опису та аналізу проблеми. Вибір аналізованої проблеми дослідження має відповідати сучасним тенденціям розвитку психології та сприяти пошуку шляхів вирішення певного кола психологічних труднощів. Опис аналізованої проблеми представляється коротко, стисло та зрозуміло з дотриманням вимог наукового стилю викладу матеріалу.

У процесі обґрунтування актуальності аналізованої проблеми дослідження вказуються вже наявні шляхи її вирішення. Варто назвати прізвища дослідників, які присвятили свої роботи досліджуваній проблемі, а також поряд із кожним прізвищем в круглих дужках вказати напрям дослідження. Недоречно перераховувати прізвища авторів без вказання їх конкретного внеску в дослідження проблеми.

Зверніть увагу, прізвища учених, на яких Ви посилаєтесь при висвітленні актуальності, мають бути перераховані в алфавітному порядку. Ініціали автора прописуються перед його прізвищем, яке не переноситься на

наступну стрічку.

Важливо: бібліографія праць всіх дослідників, чії прізвища згадуються у вступі, мають бути у списку використаних джерел та літератури, а у теоретичних розділах кваліфікаційної роботи – проаналізовано їх вклад в аналізовану проблему з правильно оформленими посиланнями на відповідні першоджерела.

Об’єкт дослідження.

Об’єкт дослідження – це частина психологічної реальності, в межах якої знаходиться предмет дослідження і яка містить передумови для пізнання предмета. Саме на об’єкт дослідження спрямований процес пізнання. Об’єктом у психології можуть бути різні психологічні та соціально-психологічні процеси, явища тощо.

Наприклад, у межах теми дослідження «Вплив психологічного благополуччя на рівень інтернет-залежності у віці ранньої дорослості» **об’єктом дослідження** є інтернет-залежність у віці ранньої дорослості (за матеріалами кваліфікаційної роботи Анни Павленко, 2023 р.).

Важливо: об’єктом дослідження не є діти чи дорослі.

Предмет дослідження.

Предмет дослідження – це ті властивості, сторони, особливості об’єкта, які підлягають вивченню в процесі дослідження. Одному і тому ж об’єкту можуть відповідати декілька різних предметів дослідження. Формулюючи об’єкт, треба означити ту реальність, яка розглядається. А предмет визначає аспект розгляду, дає уявлення про те, які нові відношення, властивості, аспекти і функції об’єкта розкриваються. Іншими словами, об’єктом виступає те, що досліджується, а предметом – те, що в цьому об’єкті дістає наукове пояснення.

У згаданому вище **прикладі** теми дослідження «Вплив психологічного благополуччя на рівень інтернет-залежності у віці ранньої дорослості» **предметом дослідження** є психологічні особливості впливу психологічного благополуччя на рівень інтернет-залежності у віці ранньої дорослості (за матеріалами кваліфікаційної роботи Анни Павленко, 2023 р.).

Правильне визначення об’єкта та предмета дослідження є важливою передумовою надійних та валідних результатів дослідження. На етапі формулювання теми дослідження варто чітко розуміти, який процес чи явище буде об’єктом дослідження, а що буде предметом дослідження. Об’єкт і предмет дослідження складають нерозривну єдність та співвідносяться між собою як загальне і часткове. Іншими словами, об’єкт дослідження – це поняття ширше, а предмет дослідження – поняття вужче, яке окреслює частину об’єкта.

Мета дослідження.

Мета дослідження має узгоджуватись із темою, об’єктом та предметом дослідження. Власне мета дослідження дозволяє чітко зрозуміти, який кінцевий результат має бути отриманий по завершенню роботи. Мета дослідження формулюється одним реченням чітко та лаконічно. Варто при

формулюванні мети використовувати дієслова недоконаного виду, наприклад, «визначити», «проаналізувати» тощо .

У нашому *прикладі* дослідження «Вплив психологічного благополуччя на рівень інтернет-залежності у віці ранньої дорослості» **мета дослідження** буде визначатися так: на основі теоретичного аналізу та емпіричного дослідження визначити психологічні особливості впливу психологічного благополуччя на рівень інтернет-залежності у віці ранньої дорослості (за матеріалами кваліфікаційної роботи Анни Павленко, 2023 р.).

Гіпотеза дослідження.

Гіпотеза дослідження – це важлива, обов’язкова складова кваліфікаційної роботи. Гіпотеза дослідження – це припущення, яке робиться на основі вивчення першоджерел з проблеми дослідження про майбутні результати власного наукового дослідження у межах кваліфікаційної роботи. Саме сформульована гіпотеза і буде перевірятися у процесі емпіричного дослідження.

Важливо: сформульована гіпотеза має узгоджуватись з темою, об’єктом, предметом, метою та методами дослідження.

Гіпотеза має бути логічно обґрунтованою, максимально конкретизованою та доступною для перевірки у процесі дослідження. При формулюванні гіпотези можна використовувати лише наукові терміни та поняття, які можна операціоналізувати (дати наукове визначення).

У нашому *прикладі* дослідження «Вплив психологічного благополуччя на рівень інтернет-залежності у віці ранньої дорослості» **гіпотеза дослідження** буде визначатися так: високі показники психологічного благополуччя (позитивні емоції, залученість, стосунки, особистий сенс і досягнення) зменшують ризик інтернет-залежності у віці ранньої дорослості (за матеріалами кваліфікаційної роботи Анни Павленко, 2023 р.).

Якщо в процесі дослідження з’ясується, що висунута гіпотеза підтвердилась частково, то у висновках до роботи потрібно пояснити ймовірні причини такого часткового підтвердження гіпотези та окреслити перспективи подальших наукових розвідок, які допоможуть знайти відповіді на запитання, які виникли.

Завдання дослідження.

Для досягнення мети дослідження та перевірки гіпотези формуються завдання дослідження.

Завдання дослідження – це конкретизація мети дослідження, яка формулюється у 3-4 пунктах та відображає зміст кожного розділу роботи.

Формулювання кожного завдання варто починати з дієслова недоконаного виду наприклад, «здійснити», «проаналізувати», «розробити», «визначити» тощо. Поставлені завдання мають допомогти перевірити висунуту гіпотезу дослідження.

Важливо: поставлені завдання дослідження мають бути чітко розкритими у висновках до роботи.

У нашому *прикладі* дослідження «Вплив психологічного благополуччя на рівень інтернет-залежності у віці ранньої дорослості» **завдання**

дослідження (за матеріалами кваліфікаційної роботи Анни Павленко, 2023 р.) будуть визначатися так:

1. Здійснити аналіз наукової літератури з проблеми психологічного благополуччя та інтернет-залежності.
2. Розробити теоретичну модель дослідження впливу психологічного благополуччя на рівень інтернет-залежності у віці ранньої дорослості.
3. Визначити психологічні особливості впливу психологічного благополуччя на рівень інтернет-залежності у віці ранньої дорослості.
4. Розробити систему рекомендацій з питань психологічного благополуччя та проблеми інтернет-залежності у віці ранньої дорослості.

Методологічні та теоретичні основи дослідження.

У цьому пункті потрібно чітко описати, на яких методологічних та теоретичних основах ґрунтується проведене наукове дослідження. Вказується загальна характеристика того чи іншого положення та в круглих дужках прописуються ініціали та прізвища дослідників, які стосуються цього положення. Прізвища дослідників потрібно прописувати у називному відмінку однини за абеткою.

У нашому *прикладі* дослідження «Вплив психологічного благополуччя на рівень інтернет-залежності у віці ранньої дорослості» (за матеріалами кваліфікаційної роботи Анни Павленко, 2023 р.) ця складова вступу може бути сформульована так:

Методологічними та теоретичними основами дослідження стали основні положення про особливості психологічного благополуччя (Е. Дінер, Ю. Кашлюк, К. Ріфф, Л. Сердюк, М. Селігман); основні теоретико-методологічні підходи до вивчення інтернет-залежності (А. Альтер, В. Богуш, А. Голдберг, А. Церковний, К. Янг); підходи до дослідження впливу психологічного благополуччя на рівень інтернет-залежності (Й. Боллен, В. Корнієнко, Т. Кулешова, Ю. Ніканорова, А. Федорук, Дж. А. Холл).

Важливо: бібліографія праць всіх дослідників, чії прізвища згадуються у цьому пункті, мають бути у списку використаних джерел та літератури, а у теоретичних розділах кваліфікаційної роботи – проаналізовано їх вклад в аналізовану проблему з правильно оформленими посиланнями на відповідні першоджерела.

Методи та організація дослідження.

У цій складовій вступу потрібно чітко та лаконічно вказати, які методи теоретичного та емпіричного дослідження будуть використовуватися для перевірки гіпотези та розв'язання поставлених завдань дослідження.

Важливо: методи емпіричного дослідження мають відповідати критеріям надійності та валідності, обов'язково потрібно вказувати автора методик чи технік, а у списку використаних джерел та літератури – бібліографію праць цих авторів.

Не допускається використання методів емпіричного дослідження, авторами яких є представники країн-агресора.

Також у цьому пункті прописуються часові межі проведеного дослідження та дається характеристика вибірки.

У нашому *прикладі* дослідження «Вплив психологічного благополуччя на рівень інтернет-залежності у віці ранньої дорослості» (за матеріалами кваліфікаційної роботи Анни Павленко, 2023 р.) ця складова вступу може бути сформульована так:

Задля вирішення завдань та перевірки гіпотези були застосовані такі методи: теоретичний аналіз наукової психологічної літератури; для отримання емпіричних даних про особливості психологічного благополуччя та добробуту були використані «Тест на рівень благополуччя PERMA» (М. Селігман), «Шкалу задоволеності життям» (Е. Дінер та ін.) та «Шкалу суб'єктивного щастя» (С. Любомирські); аналіз інтернет-залежності визначався на основі використання тестової методики К. Янг.

Дослідження проводилось впродовж 2023 року. Загальна вибірка складала 120 осіб віком від 20 до 40 років. Загалом процедура дослідження відповідає *схемі квазіекспериментального плану ex-post-facto* із залученням однієї експериментальної та однієї контрольної груп.

До експериментальної групи увійшли досліджувані, результати опитування яких проілюстрували низький та нижче середнього рівні психологічного благополуччя (45 осіб). До контрольної групи увійшли досліджувані, результати опитування яких свідчили про високий, середній і вище середнього рівні психологічного благополуччя (75 осіб).

Надійність і вірогідність результатів дослідження.

Надійність та вірогідність результатів дослідження, як правило, визначається репрезентативністю вибірки, узгодженістю теоретичної моделі досліджуваного явища з методами його дослідження, застосуванням методів, які адаптовані саме для подібних досліджень і соціокультурної ситуації та є взаємодоповнюючими.

У нашому *прикладі* дослідження «Вплив психологічного благополуччя на рівень інтернет-залежності у віці ранньої дорослості» (за матеріалами кваліфікаційної роботи Анни Павленко, 2023 р.) ця складова вступу може бути сформульована так:

Надійність та вірогідність результатів дослідження забезпечується репрезентативністю вибірки, методами, які валідні темі, меті, гіпотезі та завданням дослідження, поєднанням кількісного та якісного аналізу емпіричних даних, використанням t-критерію Стьюдента для незалежних вибірок.

Наукова новизна та теоретичне значення дослідження.

Кожне наукове положення чітко формулюють, виокремлюючи його основну сутність і зосереджуючи особливу увагу на рівні досягнутої при цьому новизни. У жодному разі не можна вдаватись до викладу наукового положення у вигляді анотації, коли просто констатують, що в курсовій роботі зроблено те й те, а сутності і новизни із написаного виявити неможливо.

При формулювання наукової новизни можна, зокрема, вживати такі

вирази: «розширено», «уточнено», «вперше формалізовано...», «розроблено...», «доведено...», «доопрацьовано...», «визначено...», «розроблено нову систему...» тощо.

У нашому *прикладі* дослідження «Вплив психологічного благополуччя на рівень інтернет-залежності у віці ранньої дорослості» (за матеріалами кваліфікаційної роботи Анни Павленко, 2023 р.) ця складова вступу може бути сформульована так:

- *розширено* теоретичні уявлення про проблему психологічного благополуччя та інтернет-залежності у віці ранньої дорослості;
- *уточнено* зміст понять «інтернет-залежність» та «психологічне благополуччя»;
- *вперше* було емпірично досліджено та підтверджено вплив психологічного благополуччя на рівень інтернет-залежності.

Практичне значення.

У цьому пункті вступу потрібно вказати, де, як саме та з якою метою можуть бути використані результати дослідження та фахівцям якої сфери це може бути корисно.

У нашому *прикладі* дослідження «Вплив психологічного благополуччя на рівень інтернет-залежності у віці ранньої дорослості» (за матеріалами кваліфікаційної роботи Анни Павленко, 2023 р.) ця складова вступу може бути сформульована так:

Практичне значення дослідження впливу психологічного благополуччя на рівень інтернет-залежності полягає в тому, що отримані результати можуть стати основою подальших досліджень в галузі психології. Крім того, результати дослідження можуть використовувати психологи-консультанти з просвітницькою метою для поліпшення якості життя кожної людини, яка перебуває у сучасному інформаційному середовищі.

Апробація результатів дослідження.

Апробація роботи містить відомості щодо застосування на практиці чи висвітлення на студентських наукових конференціях результатів дослідження (мають бути вказані дані про конференцію: назва, дата, місце проведення).

Публікації.

Зазначається кількість публікацій автора з досліджуваної теми, а також наводиться бібліографія публікацій.

Важливо: Відповідно до Положення про кваліфікаційну (дипломну) роботу в Житомирському державному університеті імені Івана Франка для отримання оцінки «добре» та «відмінно» обов'язковою умовою є публікація не менше 1 статті або тези.

Структура та обсяг роботи.

Вказується структура роботи, кількість додатків, кількість найменувань у списку використаних джерел та літератури. Також зазначається загальний обсяг кваліфікаційної роботи та кількість сторінок основного тексту (без додатків і

списку використаних джерел та літератури). Варто вказати кількість рисунків і таблиць.

3.5. Основна частина

Основна частина кваліфікаційної роботи складається з трьох розділів, кожен із яких має 2-3 параграфи. Розділи між собою мають бути логічно взаємопов'язані, а матеріал – викладеним послідовно із критичним аналізом теоретичних положень, статистичних даних, інформації різноманітного характеру. Розділи та параграфи кваліфікаційної роботи мають за своєю назвою, структурою, змістом відповідати завданням дослідження.

Обсяг першого та другого розділу має складати приблизно 40% від основної частини роботи.

Обсяг третього розділу – 60% від основної частини роботи.

У *першому теоретичному розділі* здобувач/здобувачка вищої освіти здійснює теоретичний аналіз проблеми дослідження: у параграфі 1.1 аналізуються підходи до проблеми, яка стосується об'єкта дослідження, у параграфі 1.2 аналізуються підходи до проблеми, яка стосується предмета дослідження.

У межах кваліфікаційної роботи вітається побудова *понятійно-логічної схеми або теоретичної моделі досліджуваного явища* (Додаток 5), яка залежно від теми дослідження представляється в параграфі 1.2 або в параграфі 1.3.

Як підкреслює О.В. Мазяр, теоретична модель дозволяє представити системні характеристики досліджуваного феномену у форматі взаємопов'язаних структурних елементів. У ній мають бути наявні основні категорії (структурні елементи) та функціональні зв'язки між ними. Це може бути представлено як структурно замкнена система елементів (ланок), яка залишається відкритою для змін. Теоретичне моделювання може бути основою для планування емпіричних досліджень. Зрозуміло, що теоретична модель психологічного феномену не може змістовно вичерпати оригінал, але до цього повсякчас варто прагнути, досліджуючи різні його сторони.

Теоретична модель дозволяє отримати відповідь на питання про перелік основних категорій дослідження; може відображати результати їх інтерпретації та/або операціоналізації; співвідношення між ними; причинно-наслідкові зв'язки між досліджуваними феноменами тощо.

Зауважуємо, що розробка теоретичної моделі не є обов'язковою умовою для кваліфікаційної роботи здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Однак наявність та обґрунтування цієї моделі є одним із аргументів на користь високої позитивної оцінки за кваліфікаційну роботу.

Важливо: бібліографія праць всіх дослідників, чії прізвища згадуються у теоретичному розділі, мають бути у списку використаних джерел та літератури, а їх вклад в аналізовану проблему проаналізовано з правильно оформленими посиланнями на відповідні *періоджерела* (наукові статті з періодичних видань, одноосібні та колективні монографії, дисертації та автореферати, закони та інші нормативні документи).

Зауважуємо, що підручники, посібники та словники не є першоджерелам, а тому їх використання для написання першого розділу не є доцільним. Не використовуються для теоретичного аналізу також матеріали, які не мають в бібліографічному описі всіх обов'язкових складових.

Оформлення посилань на використані першоджерела. Під час роботи з різними джерелами науковий етикет вимагає дотримання правил посилань на першоджерела.

Найчастіше в кваліфікаційних роботах з психології залежно від контексту та мети, використовують такі форми наукових посилань як опосередковане і пряме цитування.

Приклади опосередкованого цитування

Приклад 1. В. Горбунова наголошує на важливості експериментальних досліджень у психології, оскільки саме експеримент підвищує ефективність дослідницького прогнозу та є фундаментом психологічної науки. Одночасно з цим дослідниця відмічає певну тенденцію до зменшення кількості експериментальних досліджень в українській психології [1].*

Приклад 2. Р. Бернс, З. Заборовський та К. Роджерс розглядають самооцінку як своєрідний індикатор ставлення до себе та уявлення про себе, відмічаючи при цьому її важливість для формування «Я-концепції» [4; 10; 40] *.

**Числа в квадратних дужках означають номери відповідних джерел із Списку використаних джерел та літератури, який укладається до кваліфікаційної роботи.*

Важливо: *посилатися потрібно саме на праці тих науковців, чие прізвище згадується в тексті роботи. Тобто у прикладі 1 цифра 1 у квадратних дужках означає те, що у списку використаних джерел та літератури до кваліфікаційної роботи під цим номером має вказуватися бібліографія праці В. Горбунової, на основі якої зроблене це узагальнення.*

У прикладі 2 цифри 4, 10 та 40 у квадратних дужках означають те, що у списку використаних джерел та літератури до кваліфікаційної роботи під цими номерами вказуються бібліографічні дані праць Р Бернса, З. Заборовського та К. Роджерса.

Приклад прямого цитування

Пряме цитування передбачає використання вислову автора у незмінному вигляді з метою ілюстрації певних узагальнень у роботі.

Приклад 1. В. Горбунова наголошує: «Етичні аспекти психологічних досліджень набувають особливої ваги в силу специфічності дослідницького матеріалу, адже це поведінкові прояви людей, їх емоції, ціннісно-смилова сфера тощо» [2, с. 18]. **

Приклад 2. О. Музыка підкреслює: «Суб'єктні цінності – це сукупність моральнісних і діяльнісних компонентів особистісних цінностей, які

актуалізуються для регуляції розвитку особистості в окремій життєвій ситуації» [6, с. 18]. **

*** Перше число в квадратних дужках означає номер джерела із Списку використаних джерел та літератури, а друге число – номер сторінки, з якої наведено цитату.*

Другий розділ як правило складається із двох параграфів. У параграфі 2.1 варто описати основні методологічні підходи до дослідження з коректними посиланнями на першоджерела. У параграфі 2.2 обґрунтовуються методологічні процедури власного дослідження, вказуються характеристики вибірки, чітко та однозначно описуються всі етапи дослідження.

Важливо: розробляючи процедуру дослідження, інструкції для досліджуваних, пропонуючи виконувати ті чи інші завдання, потрібно дотримуватися всіх етичних засад до проведення дослідження та взаємодії з досліджуваними.

Третій розділ містить опис результатів власного дослідження. Систематизація отриманих результатів дослідження має корелювати із гіпотезою дослідження, теоретичною моделлю дослідження (якщо вона розроблялась) та процедурою дослідження, описаною у розділі 2.

В описі результатів власного дослідження потрібно використовувати кількісний та якісний аналіз отриманих даних. Емпіричні узагальнення мають доповнюватися графічним представленням отриманих результатів (діаграми, гісторами, графіки, таблиці). Таке візуальне представлення результатів дозволяє краще сприймати текст та прослідкувати основні тенденції, виявлені у процесі дослідження наукової проблеми.

Важливо: кількісний аналіз отриманих результатів дослідження обов'язково має передбачати використання методів математичної статистики. Методи математичної статистики є основою для висновку про статистичну достовірність чи недостовірність отриманих результатів. Вибір того чи іншого методу математичної статистики залежить від кількості досліджуваних та стратегії дослідження.

Якщо на основі отриманих результатів дослідження планується розробка рекомендацій, то важливо пам'ятати і розмежовувати, де є авторські рекомендації, а де рекомендації, в основі яких лежать ідеї інших авторів. Якщо використовуються ідеї для рекомендацій інших авторів, то обов'язковим є вказання авторства та посилання на відповідне першоджерело. Описані рекомендації мають супроводжуватися поясненням щодо особливостей їх застосування.

3.6. Висновки

Обсяг загальних висновків складає до 2 сторінок тексту. Загальні висновки виносяться на захист кваліфікаційної роботи.

Основні вимоги до висновків:

- відповідність всім завданням, визначеним у вступі (для зручності висновки можна нумерувати);
- чіткість та лаконічність;

- конкретність (виявлені тенденції мають підкріплюватися кількісними даними);

Якщо гіпотеза була доведена частково, то у загальних висновках потрібно описати можливі причини цього.

Після загальних висновків окремим пунктом варто вказати про перспективи подальших наукових розвідок аналізованої проблеми.

3.7. Список використаних джерел та літератури

До списку використаних джерел та літератури (не менше 40 найменувань, серед яких мінімум 1 джерело – іноземною мовою, яке стосується тематики дослідження) **потрібно включати першоджерела, на які у тексті є посилання.** До списку використаних джерел та літератури включаються вітчизняні та зарубіжні першоджерела (окрім першоджерел, виданих російською мовою та першоджерел, авторами яких є представники країн-агресора). Всі джерела вказуються тією мовою, якою вони видані (наприклад, якщо для написання роботи використовується аналіз певних положень, які взяті із англійського видання, то бібліографія цього видання дається мовою оригіналу).

Джерела потрібно розміщувати в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків.

Важливо: до першоджерел відносяться наукові статті з періодичних видань, одноосібні та колективні монографії, дисертації та автореферати, закони та інші нормативні документи, які мають пряме відношення до аналізованої проблеми. **Нагадуємо**, що підручники, посібники та словники не є першоджерелам, а тому їх використання не є доцільним. Не використовуються для теоретичного аналізу проблеми також матеріали, які не мають в бібліографічному описі всіх обов'язкових складових.

До списку використаних джерел та літератури варто включати першоджерела за останні 5-10 років. Важливим є включення до списку опрацьованих першоджерел праць наукового керівника, якщо вони стосуються того чи іншого аспекту аналізованої проблеми.

Помічними для пошуку першоджерел можуть стати **електронні бібліотеки та сайти професійних асоціацій.** Наприклад:

- Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка: режим доступу. URL: <http://library.zu.edu.ua/>

- Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського: режим доступу. URL: <http://nbuv.gov.ua/node/554>

- Національна психологічна асоціація. URL: <https://www.npa-ua.org/>

- American Psychological Association. URL: <https://www.apadivisions.org/division-3/publications/journals>

Під час складання списку використаних джерел та літератури необхідно дотримуватися правил оформлення бібліографічного опису джерел (ДСТУ 8302:2015, наказ МОН № 40 від 12.01.2017 р.) (Додаток 6).

3.8. Додатки

Додатки є обов'язковою складовою кваліфікаційної роботи. У додатках (див. зразок у додатку 7). наводяться зведені таблиці з вихідними даними дослідження, статистичні розрахунки тощо.

Важливо: у додатки не потрібно вставляти опис загальновідомих методик. Опис діагностичного інструменту є доцільним для представлення в додатках за умови його особистого авторства (наприклад, опис авторської анкети в додатках є абсолютно потрібний і доцільний).

Додатки оформляють як продовження роботи на наступних її сторінках (після списку використаних джерел та літератури), розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті. Нумерація додатків є наскрізною та ведеться арабськими цифрами (наприклад, Додаток 1).

Кожний додаток має починатися з нової сторінки, крім номера мати також тематичну назву. Слово «Додаток» друкується у правому верхньому куті малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка під словом «Додаток» малими літерами з першої великої напівжирним шрифтом друкується назва додатка.

Текст кожного додатка за необхідності може бути поділений на розділи й підрозділи, які нумерують у межах кожного додатка, наприклад, 1.2 – другий розділ додатка 1.

Ілюстрації і таблиці які розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: рис. 3.2. – другий рисунок додатка 3.

3.9. Анотація кваліфікаційної роботи (Додаток 8)

Відповідно до Положення про кваліфікаційну (дипломну) роботу в Житомирському державному університеті імені Івана Франка в анотації кваліфікаційної роботи дається короткий виклад її основного змісту з представленням основних результатів дослідження.

Складові частини анотації:

- прізвище, ім'я та по батькові здобувача /здобувачки вищої освіти;
- тема кваліфікаційної роботи;
- рівень вищої освіти;
- спеціальність (шифр і назва);
- назва освітньої програми;
- найменування закладу вищої освіти;
- місто та рік;
- загальна кількість сторінок роботи.

У тексті анотації вказують об'єкт, предмет, мету, завдання і методи дослідження. Після цього дається опис результатів дослідження, вказується наукова новизна й практичне значення. Останнім рядком прописуються ключові слова (7-15 основних наукових категорій).

Анотація пишеться державною мовою та дублюється іноземною (англійською/німецькою/польською чи іншою мовою (окрім мови країни-агресора), яку вивчав здобувач/здобувачка). Обсяг анотації складає 1-2 сторінки тексту.

4. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційна робота з психології виконується українською мовою, технічні вимоги до оформлення регламентуються Положенням про кваліфікаційну (дипломну) роботу в Житомирському державному університеті імені Івана Франка.

Вимоги до форматування тексту

Технічне оформлення кваліфікаційної роботи виконується у відповідності до таких вимог: шрифт Times New Roman, розмір кегля – 14, колір тексту – авто; міжрядковий інтервал – 1,5, інтервал між абзацами – 0, відступ першого рядка (для основного тексту) – 1,25 см; поля: верхнє і нижнє – 2 см, лівє – 3 см або 2,5 см, правє – відповідно 1 см або 1,5 см, від краю до колонтитулів: зверху й знизу 1,5 см. За такого формату на сторінці має бути не менше 29 рядків, один друкований аркуш орієнтовно відповідає 24 сторінкам суцільного тексту.

Шрифт друку повинен бути чітким, щільність тексту – однаковою.

Текст основної частини кваліфікаційної роботи поділяють на розділи та підрозділи. Кожну структурну частину роботи починають з нової сторінки. за винятком підрозділів, пунктів і підпунктів (тобто частин, які входять до розділів). Назви підрозділів відділяються від попереднього тексту одним пропущеним рядком, а пункти й підпункти такого відмежування не мають.

Заголовки структурних частин роботи **«ЗМІСТ»**, **«ВСТУП»**, **«РОЗДІЛ»**, **«ВИСНОВКИ»**, **«СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ»**, **«ДОДАТКИ»** друкують напівжирним шрифтом великими літерами з вирівнюванням по центру без абзацного відступу. Заголовки підрозділів друкують напівжирним шрифтом звичайними літерами (як у реченнях – перша велика) з абзацного відступу з вирівнюванням за шириною. Крапки в кінці заголовків не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів і підпунктів (за наявності) друкують звичайними літерами (як у реченнях – перша велика) з абзацного відступу в підбір до тексту та увиразнюють напівжирним шрифтом. В кінці заголовка ставиться крапка. Відстань між заголовком і текстом (за винятком пунктів і підпунктів) повинна становити 3-4 інтервали (тобто один рядок пропущений). В основному тексті дозволяється графічне увиразнення окремих слів курсивом, розрядкою і підкресленням.

Нумерація. Нумерація сторінок кваліфікаційної роботи має бути наскрізною. Сторінки роботи нумеруються арабськими цифрами у правому верхньому кутку. Формат номера – Times New Roman, 11 кегль.

Першою сторінкою є титульний аркуш, який входить до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші та аркуші змісту номер сторінки не ставиться. Нумерація сторінок проставляється, починаючи зі «Вступу».

Нумерацію розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, рисунків (малюнків), таблиць, формул тощо подають *арабськими цифрами* без знаку №.

Текст *основної частини* кваліфікаційної роботи поділяють на розділи та підрозділи. Кожний розділ починають з нової сторінки.

Складові кваліфікаційної роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ» не нумерують.

Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», без крапки, а потім друкують заголовок розділу великими літерами.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номеру підрозділу, між якими ставлять крапку. Наприкінці номера підрозділу ставиться крапка. Наприклад: «2.3.» (третій підрозділ другого розділу), за якою у тому ж рядку зазначають заголовок підрозділу. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Наприкінці заголовка крапки не ставлять. Відстань між заголовком (за виключенням заголовка пункту) та текстом має дорівнювати 2 інтервали. Пункти й підпункти нумерують за тим же принципом ієрархії багаторівневого списку. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу й пункту, між якими та перед назвою якого також ставлять крапку. Пункт і підпункт можуть і не мати заголовка, крапка однак ставиться.

Оформлення допоміжних матеріалів

Допоміжними матеріалами є: *ілюстрації* (схеми, діаграми, графіки, креслення тощо), *формули*, *таблиці*, *додатки*.

Ілюстрації (схеми, графіки, карти, рисунки) і **таблиці** необхідно подавати в роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, які розмішені на окремих сторінках роботи, включають до загальної нумерації сторінок.

Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка.

Наприклад:

Рис. 3.1. (перший рисунок третього розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією. Якщо в роботі подано одну ілюстрацію, то її нумерують за загальними правилами.

Приклад оформлення рисунка в тексті роботи
(за матеріалами кваліфікаційної роботи Анни Павленко, 2024 р.)

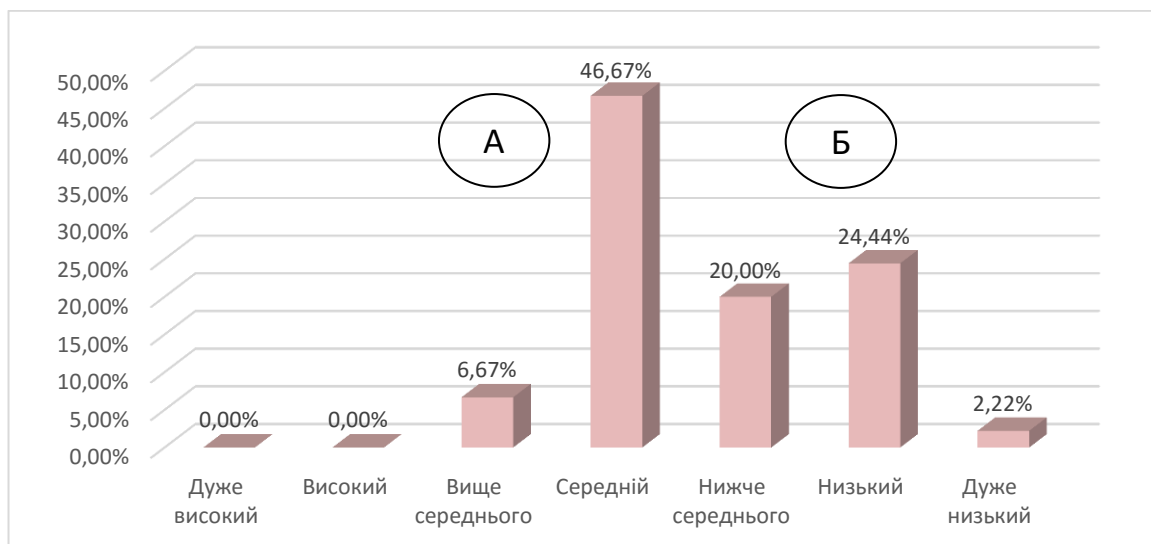

Рис. 3.1. Загальний показник психологічного благополуччя за моделлю PERMA (експериментальна група)

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розмішують напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.2.» (друга таблиця першого розділу). Якщо в роботі одна таблиця, її нумерують за загальними правилами.

При переносі частини таблиці на інший аркуш (сторінку) слово «Таблиця» і її номер вказують один раз справа над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова «Продовження табл.» і вказують номер таблиці, наприклад: «Продовження табл. 1.2.».

На всі рисунки і таблиці роботи мають бути посилання в тексті, при цьому слова «рисунок» та «таблиця» в тексті пишуть скорочено, наприклад: «... на рис.1.2.», «... в табл. 1.2.». У повторних посиланнях на рисунки та таблиці потрібно вказувати скорочено слово «дивись», наприклад: «див. табл.1.3.»

Приклад оформлення таблиці в тексті роботи

Таблиця 1.2.

Результати аналізу відповідей за опитувальником СНАТ до і після впровадження корекційно-розвиткової програми (діти І підгрупи) (за матеріалами кваліфікаційної роботи Світлани Шелудченко, 2021 р.)

Запитання опитувальника	Відсоток відповідей «Так» до впровадження корекційно-розвиткової програми	Відсоток відповідей «Так» після впровадження корекційно-розвиткової програми	Знак зміни результату
Перша частина опитувальника			
1.	75%	75%	=
2.	0%	50%	+
3.	62,5%	75%	+
4.	37,5%	62,5%	+
5.	0%	37,5%	+
6.	37,5%	75%	+
7.	12,5%	12,5%	=
8.	37,5%	62,5%	+
9.	37,5%	50%	+
Друга частина опитувальника			
1.	0%	62,5%	+
2.	37,5%	62,5%	+
3.	0%	37,5%	+
4.	0%	37,5%	+
5.	62,5%	100%	+

Примітки до тексту і таблиць, в яких вказують довідкові і пояснювальні дані, нумерують послідовно в межах однієї сторінки. Якщо приміток на одному аркуші декілька, то після слова «Примітки» ставлять двокрапку, наприклад:

Примітки:

1...

2...

Якщо є одна примітка, то її не нумерують і після слова «Примітка» ставлять крапку.

5. ПРОЦЕС ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Безпосереднє керівництво за виконанням робіт здійснюється науковим керівником із числа професорсько-викладацького складу кафедри.

Процес проведення кваліфікаційного дослідження починається з вибору наукового керівника та узгодження з ним теми роботи. Здобувачі вищої освіти можуть запропонувати тему роботи, виходячи з її актуальності, відповідності своїм науковим інтересам та сучасному стану розвитку наукових досліджень. Назва теми повинна бути чіткою, лаконічною та містити однозначне тлумачення досліджуваної проблеми.

Обговорення теми кваліфікаційної роботи, призначення наукового керівника відбувається на засіданні кафедри із подальшим затвердженням Вченою радою факультету та наказом ректора Університету.

Починаючи роботу, здобувачі вищої освіти мають розподілити свій час, спланувати його. З цією метою формуються завдання та календарний план виконання роботи (див. додаток 1). Завідувач кафедри встановлює строки періодичного звіту про виконання завдань кваліфікаційної роботи.

Важливо: у процесі написання кваліфікаційної роботи велике значення мають систематичні консультації з науковим керівником. До консультації з науковим керівником слід готуватись. Заздалегідь дати керівнику текст роботи для ознайомлення, сформулювати конкретні запитання, відповіді на які потрібно отримати. Науковий керівник може надавати рекомендації щодо добору літератури, методів і методик емпіричного дослідження, довідкових, статистичних матеріалів тощо; оцінює зміст виконаної роботи як частинами, так і в цілому; готує відгук про рівень виконання кваліфікаційного дослідження.

6. ЗАХИСТ ТА ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Важливим етапом у процесі написання кваліфікаційної роботи є попередній захист на засіданні кафедри. На попередній захист має бути повністю готова робота з відгуком наукового керівника.

Оформлена відповідно до вимог кваліфікаційна робота подається науковому керівникові для перевірки у строки, визначені у завданнях до виконання кваліфікаційної роботи (**не пізніше ніж за тиждень до попереднього захисту**).

За результатами перевірки науковий керівник готує відгук (**Додаток 12**), робить запит до Інформаційного навчально-виробничого центру щодо відсотку оригінальності тексту роботи.

Положення про кваліфікаційну (дипломну) роботу в Житомирському державному університеті імені Івана Франка, *рекомендовані показники оригінальності текстів для кваліфікаційних робіт* здобувачів вищої освіти такі:

– **понад 80%** – текст письмової роботи є оригінальним (несуттєвий об'єм запозичень);

– **від 60% до 80%** – оригінальність тексту задовільна (несуттєвий об'єм запозичень), проте слід переконатись у наявності і правильному оформленні цитувань та посилань на використані джерела;

– **від 40% до 60%** – письмова робота приймається до розгляду після доопрацювання автором та наявності і правильного оформлення цитувань та посилань на використані джерела, оскільки має значний об'єм запозичень;

– **менше 40%** – письмова робота не приймається до розгляду.

Після прийняття кафедрою рішення про допуск здобувача/здобувачки вищої освіти до захисту кваліфікаційна робота подається на зовнішнє рецензування. Нам кваліфікаційну роботу надається одна рецензія (**Додаток 13**), завірена підписом та печаткою організації, в якій працює рецензент.

Публічний захист кваліфікаційної роботи проводиться на відкритому засіданні екзаменаційної комісії. При оцінюванні кваліфікаційної роботи враховується рецензія та відгук наукового керівника. Рішення екзаменаційної комісії про оцінку результатів публічного захисту кваліфікаційної роботи голова Екзаменаційної комісії оголошує здобувачам вищої освіти у день захисту.

Кваліфікаційна робота оцінюється за 100-бальною шкалою. (Таблиця 1).

Таблиця 1

Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи
*(Відповідно до Програми атестації здобувачів вищої освіти
 Житомирського державного університету імені Івана Франка)*

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка в балах	Оцінка за шкалою ЄКТС	Критерії оцінювання
Відмінно	90-100 балів	A	<ul style="list-style-type: none"> - робота відповідає показникам оригінальності текстів для кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти, представлені в Положенні про кваліфікаційну роботу в Житомирському державному університеті імені Івана Франка; - робота виконана самостійно, на високому науково-теоретичному рівні; - продемонстровано належне оволодіння методами науково-дослідної роботи у зборі, обробці та систематизації даних, творчого осмислення, систематично викладу, формулювання висновків; - оформлення кваліфікаційної роботи відповідає чинним вимогам; - кваліфікаційна робота написана без орфографічних, пунктуаційних та стилістичних помилок; - результати наукового дослідження представлено в публікації; - на захисті продемонстровано глибокі знання теми дослідження; - вільне орієнтування у запитаннях членів комісії.
Добре	82-89 балів	B	<ul style="list-style-type: none"> - робота відповідає показникам оригінальності текстів для кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти, представлені в Положенні про кваліфікаційну роботу в Житомирському державному університеті імені Івана Франка; - робота виконана самостійно, на належному науково-теоретичному рівні; - продемонстровано належне оволодіння методами науково-дослідної роботи у зборі, обробці та систематизації даних, творчого осмислення; допускає незначні порушення логічності й систематичності викладу; - оформлення кваліфікаційної роботи загалом відповідає чинним вимогам; - кваліфікаційна робота загалом написана без орфографічних, пунктуаційних та стилістичних помилок; - результати наукового дослідження представлено в публікації; - на захисті продемонстровано належні знання

			<p>теми дослідження;</p> <ul style="list-style-type: none"> - орієнтування у запитаннях членів комісії.
Добре	74-81 бал	С	<ul style="list-style-type: none"> - робота відповідає показникам оригінальності текстів для кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти, представлені в Положенні про кваліфікаційну роботу в Житомирському державному університеті імені Івана Франка; - робота виконана самостійно, на достатньому науково-теоретичному рівні; - продемонстровано достатнє оволодіння методами науково-дослідної роботи у зборі, обробці та систематизації даних, творчого осмислення; допускає незначні порушення логічності й систематичності викладу; - оформлення кваліфікаційної роботи загалом відповідає чинним вимогам; - кваліфікаційна робота написана з допущенням поодиноких орфографічних, пунктуаційних та стилістичних помилок; - результати наукового дослідження представлено в публікації; - на захисті продемонстровано достатні знання теми дослідження; - орієнтування у запитаннях членів комісії.
Задовільно	64-73 бали	Д	<ul style="list-style-type: none"> - робота відповідає показникам оригінальності текстів для кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти, представлені в Положенні про кваліфікаційну роботу в Житомирському державному університеті імені Івана Франка; - робота виконана самостійно, на достатньому науково-теоретичному рівні; - продемонстровано достатнє оволодіння методами науково-дослідної роботи у зборі, обробці та систематизації даних, творчого осмислення; допускає ряд порушень логічності й систематичності викладу; - робота носить головним чином компілятивний характер, відсутні елементи наукової новизни, нечітко сформульовано або відсутнє теоретичне і практичне значення; - в оформленні кваліфікаційної роботи є невідповідність чинним вимогам; - кваліфікаційна робота написана з допущенням великої кількості орфографічних, пунктуаційних та стилістичних помилок; - результати наукового дослідження представлено в публікації; - на захисті продемонстровано низький рівень знань теми дослідження; - труднощі при відповідях на запитання членів комісії.

<p>Задовільно</p>	<p>60-63 бали</p>	<p>Е</p>	<ul style="list-style-type: none"> - робота відповідає показникам оригінальності текстів для кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти, представлені в Положенні про кваліфікаційну роботу в Житомирському державному університеті імені Івана Франка; - робота виконана самостійно, однак на низькому науково-теоретичному рівні; - продемонстровано низьке оволодіння методами науково-дослідної роботи у зборі, обробці та систематизації даних, творчого осмислення; допускає ряд порушень логічності й систематичності викладу; - робота носить головним чином компілятивний характер, відсутні елементи наукової новизни, нечітко сформульовано або відсутнє теоретичне і практичне значення; - в оформленні кваліфікаційної роботи є невідповідність чинним вимогам; - кваліфікаційна робота написана з допущенням великої кількості орфографічних, пунктуаційних та стилістичних помилок; - результати наукового дослідження представлено в публікації; - на захисті продемонстровано низький рівень знань теми дослідження; - серйозні труднощі при відповідях на запитання членів комісії.
<p>Незадовільно</p>	<p>35-59 балів</p>	<p>FX</p>	<ul style="list-style-type: none"> - робота не відповідає показникам оригінальності текстів для кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти, представлені в Положенні про кваліфікаційну роботу в Житомирському державному університеті імені Івана Франка; - робота виконана на низькому науково-теоретичному рівні; - мета дослідження не пов'язана з проблемою, сформульована абстрактно і не відбиває специфіки об'єкта і предмета дослідження; - продемонстровано вкрай низьке оволодіння методами науково-дослідної роботи у зборі, обробці та систематизації даних, творчого осмислення; - робота носить компілятивний характер, відсутні елементи наукової новизни, не описано теоретичне і практичне значення; - не зроблено глибокого і всебічного аналізу сучасних джерел з теми дослідження; - висновки за результатами дослідження не відповідають поставлених завданням; - оформлення кваліфікаційної роботи не відповідає чинним вимогам; - кваліфікаційна робота написана з допущенням

			<p>великої кількості орфографічних, пунктуаційних та стилістичних помилок;</p> <ul style="list-style-type: none">- відсутня публікація за результатами наукового дослідження;- на захисті не продемонстровано розуміння теми дослідження;- відсутні відповіді на запитання членів комісії.
--	--	--	--

Рекомендації до захисту кваліфікаційної роботи

Під час захисту здобувачі доповідають і демонструють у вигляді презентації основні положення результатів дослідження, відповідають на запитання членів комісії.

Виступ автора (до 10 хвилин) має включати такі складові:

- тема дослідження;
- об'єкт, предмет, мета та гіпотеза дослідження;
- методи, процедура організації та етапи дослідження;
- висновки та результати дослідження.

У процесі підготовки до виступу слід звернути увагу на такі моменти:

- попередньо прочитати текст доповіді кілька разів уголос;
- дотримуватись норм часу;
- логічно переходити від однієї частини виступу до іншої;
- чітко вимовляти текст.

Структура презентації:

Презентація складається з окремих слайдів. Кожен слайд містить інформацію, яка має узгоджуватися із текстом доповіді. Кількість слайдів залежить від специфіки роботи, але не варто використовувати більше ніж 10 слайдів.

На першому слайді прописується тема роботи, прізвище та ім'я доповідача та наукового керівника, рік захисту.

На другому слайді прописуються об'єкт, предмет, мета та гіпотеза дослідження.

На третьому слайді – представляється графічне зображення теоретичної моделі дослідження (у випадку її розробки).

На четвертому-п'ятому слайдах описуються методи, процедура організації та етапи дослідження.

На наступних слайдах представляються загальні висновки та основні результати дослідження, які ілюструються діаграмами, графіками тощо.

На кінцевому слайді можна прописати перспективи подальших досліджень.

Основні рекомендації до відображення тексту, кольорів та графічних зображень на слайдах:

- кольори шрифту та колір заливки на слайді мають узгоджуватися між собою (полегшувати, а не заважати сприйманню інформації);
- розмір шрифту має бути «читабельним» (не варто використовувати шрифт менший за 10 пунктів);
- враховувати доречність виділення тексту (напівжирний шрифт та курсив);
- висновки варто нумерувати або кожен пункт висновків писати з абзацу;
- всі рисунки та таблиці, які вставляються у презентацію, мають мати назву та відповідати тому чи іншому пункту висновків. Кольори на діаграмах не мають зливатися із кольоровим фоном слайда.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Зразок оформлення календарного плану роботи

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Соціально-психологічний факультет
Кафедра соціальної та практичної психології

Рівень вищої освіти Перший (бакалаврський)
Спеціальність 053 Психологія
Освітня програма Психологія

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри
соціальної та практичної психології
_____ Наталія ПОРТНИЦЬКА
«___» _____ 202__ року

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА/ЗДОДУВАЧКИ ВИЩОЇ ОСВІТИ *ПРИЗВИЩЕ, ім'я та по батькові*

1. **Тема дипломної роботи** _____

Науковий керівник роботи

Науковий ступінь, вчене звання, ПРИЗВИЩЕ та ім'я

2. Термін подання здобувачем/здобувачкою вищої освіти роботи: до _____.____.202__ р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№	Етапи виконання кваліфікаційної роботи	Термін виконання	Відмітка наукового керівника про виконання
1	Вибір та узгодження з науковим керівником <i>теми</i> кваліфікаційної роботи	Вересень 202__ р.	
2	Знайомство з Положенням про кваліфікаційну (дипломну) роботу	Вересень 202__р.	
3	Знайомство з <i>календарним планом</i> виконання кваліфікаційного дослідження, узгодження з науковим керівником індивідуального <i>графіку проведення дослідження</i>	Вересень-жовтень 202__ р.	
4	Розробка <i>структури</i> (плану) роботи. Складання <i>бібліографії</i> джерел з проблеми дослідження	Жовтень 202__ р.	
5	Написання <i>вступу</i>	Жовтень 202__ р.	

6	Проведення теоретичного аналізу досліджуваної проблеми. Написання 1 розділу роботи	Листопад 202__ р.	
8	Планування організації дослідження, підбір методів та методик. Написання 2 розділу роботи	Листопад 202__ р.	
9	Проведення емпіричного дослідження . Підготовка та написання 3 розділу	Грудень 202__ - березень 202__ р.	
10	Підготовка публікації (тез або статті) з теми роботи	Квітень-травень 202__ р.	
11	Оформлення висновків, списку використаних джерел, додатків кваліфікаційної роботи. Підготовка повного чорнового варіанту роботи для вичитки науковим керівником	Квітень-травень 202__ р.	
12	Усунення зауважень, врахування рекомендацій наукового керівника	До 10.05.202__ р.	
13	Перевірка на плагіат. Отримання відгуку на роботу від наукового керівника	До 10.05.202__ р.	
14	Попередній захист роботи	До 15.05.202__ р.	
15	Підготовка презентації . Написання тексту виступу для захисту	До 30.05.202__ р.	
16	Рецензування кваліфікаційної роботи зовнішнім рецензентом	До 30.05.2__ р.	
17	Роздрукувати , зшити та здати на кафедру готову роботу	До 30.05.202__ р.	
18	Захист кваліфікаційної роботи	Червень 202__ р.	

Здобувач вищої освіти _____ Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ
(підпис)

Науковий керівник роботи _____ Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ
(підпис)

Зразок титульного аркуша

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
Соціально-психологічний факультет
Кафедра соціальної та практичної психології**

Реєстраційний № _____
Дата реєстрації _____

**ОСОБЛИВОСТІ ТРИВОЖНОСТІ ПІДЛІТКІВ В УМОВАХ РІЗНИХ
ФОРМ НАВЧАННЯ**

**Кваліфікаційна робота
здобувачки вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня вищої
освіти
спеціальності 053 Психологія
освітньої програми Психологія
45Бд-Психологія групи
ДУМИНСЬКОЇ Катерини Сергіївни**

Науковий керівник:
доцент кафедри соціальної та практичної
психології, кандидат психологічних
наук, доцент
ЗАГУРСЬКА Інна Станіславівна

Рекомендована до захисту
рішенням кафедри
соціальної та практичної психології

Протокол № _____ від «_____» _____ 2023 р.

Зав. кафедри _____ Наталія ПОРТНИЦЬКА
підпис

Житомир – 2023

Дата захисту « ____ » червня 202__ року

Результат захисту	Оцінка		
	за університетською шкалою	за 100 бальною шкалою	ЄКТС

Голова ЕК

(підпис)

(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Члени ЕК

(підпис)

(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

(підпис)

(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

(підпис)

(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Секретар ЕК

(підпис)

(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Зразок оформлення змісту

(за матеріалами кваліфікаційної роботи Катерини Думинської, 2023 р.)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ ТРИВОЖНОСТІ У ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ.....	5
1.1. Підходи до вивчення тривожності у психологічній літературі.....	5
1.2. Чинники виникнення тривожності у підлітковому віці.....	9
1.3. Навчальний процес та тривожність у підлітковому віці.....	13
Висновки до розділу 1.....	16
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТРИВОЖНОСТІ ПІДЛІТКІВ.....	17
2.1. Теоретико-методологічні основи вивчення тривожності підлітків.....	17
2.2. Методи та організація дослідження.....	20
Висновки до розділу 2.....	23
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ТРИВОЖНОСТІ ПІДЛІТКІВ В УМОВАХ РІЗНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ.....	24
3.1. Особливості тривожності підлітків під час очної форми навчання.....	24
3.2. Особливості тривожності підлітків під час дистанційної форми навчання.....	32
3.3. Тренінгова програма, спрямована на зниження рівня тривожності підлітків.....	40
Висновки до розділу 3.....	46
ВИСНОВКИ.....	47
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ.....	51
ДОДАТКИ.....	59

Зразок оформлення вступу**Приклад 1**

(за матеріалами кваліфікаційної роботи Катерини Думинської, 2023 р.)

ВСТУП

Актуальність дослідження. Підлітковий вік є особливим у житті кожної людини. Підлітки є вразливими до будь-яких впливів соціуму. Проблема тривожності в шкільному колективі є надзвичайно гострою. Збільшується кількість тривожних проявів у підлітків, все частіше це явище стає систематичним та довготривалим. Актуальність вивчення цієї проблеми у наш час обумовлюється тим, що тривожність впливає на психічне здоров'я особистості та є наслідком багатьох психологічних проблем.

Проблематику тривожності досліджувала низка науковців. Теоретично описали сучасні підходи до визначення та класифікації тривожності в шкільних підліткових колективах Г.О. Алексеєнко, Г.В. Коваль, Є.М. Коць; досліджували проблему тривожності серед підлітків Н.О. Євдокимова, М.М. Тимців, Л.М. Фальковська. Серед закордонних дослідників проблему тривожності досліджували Ч.Д. Спілбергер, К. Роджерс, З. Фрейд.

На сьогоднішній час у зв'язку з війною та епідеміологічною ситуацією в країні актуальними є різні форми навчання. Наприклад, дистанційна форма навчання передбачає використання online-сервісів, що загалом змінює структуру навчального процесу й може впливати на емоційну та поведінкову сферу учнів. Актуальності набуває дослідження проблеми тривожності в умовах різних форм навчання.

Соціальна та практична значимість аналізованої проблеми зумовили вибір теми дослідження: «Особливості тривожності підлітків в умовах різних форм навчання».

Об'єкт дослідження: тривожність в підлітковому віці.

Предмет дослідження: рівень та форми тривожності підлітків в умовах різних форм навчання.

Мета дослідження: дослідити особливості тривожності підлітків в

умовах різних форм навчання.

Гіпотеза дослідження. В основу нашого дослідження було покладено припущення про те, що під час очної форми навчання показники тривожності є вищими, ніж при дистанційній формі навчання.

Для досягнення мети дослідження та перевірки гіпотези було поставлено такі **завдання**:

1. Здійснити аналіз психологічної літератури з проблеми тривожності у підлітковому віці.
2. Проаналізувати ефективність окремих методів та методик для вивчення тривожності у підлітковому віці.
3. Емпірично вивчити особливості зв'язку тривожності та форми навчання в підлітковому віці.
4. Розробити тренінгову програму, спрямовану на зниження рівня тривожності підлітків.

Методологічними та теоретичними основами дослідження стали основні положення про розвиток особистості підлітковому віці (С.М. Белякова, О.О. Коновалюк); основні теоретико-методологічні підходи до проблеми дослідження тривожності у підлітковому віці (Г.О. Алексеєнко, Ю.О. Бабаян, Т.А. Іванова, Г.В. Коваль, Є.М. Коць).

Методи та організація дослідження. Для розв'язання поставлених завдань дослідження було застосовано комплекс методів: теоретичні (аналіз, узагальнення, систематизація, метод теоретичного моделювання); для отримання емпіричних даних про тривожність у підлітковому віці було використано такі діагностичні методики: тест шкільної тривожності Філіпса; «Вимірювання рівня тривожності Тейлора» (адаптована М.М. Пейсахов); написання учнями есе «Я в школі»). Дослідження проводилось впродовж 2022-2023 рр. Загальна вибірка складала 60 осіб (учні підліткового віку).

Надійність та вірогідність результатів забезпечувалися узгодженістю між теоретичним аналізом проблеми та підходами до дослідження, застосуванням методів, які відповідають меті та завданням дослідження,

поєднанням кількісного та якісного аналізу, використанням t-критерію Стьюдента для незалежних вибірок.

Наукова новизна та теоретичне значення:

- *розширено* теоретичні уявлення про проблему тривожності в підлітковому віці;
- *уточнено* зміст понять «тривога», «тривожність»;
- *вперше* емпірично досліджено тривожність підлітків в умовах різних форм навчання в умовах війни.

Практичне значення дослідження полягає в розробці тренінгової програми, спрямованої на зниження рівня тривожності підлітків, яка буде корисною практичним психологам та соціальним педагогам освітніх закладів.

Апробація роботи: результати кваліфікаційної роботи були представлені на Всеукраїнській студентській інтернет-конференції «Актуальні проблеми психічного здоров'я» (Житомир, Україна, 25 травня, 2023 р.)

Публікації. Основний зміст дослідження відображено в 1 публікації:

Думинська К. Особливості тривожності підлітків в умовах очної та дистанційної форми навчання. *Актуальні проблеми психічного здоров'я: Збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської студентської інтернет-конференції* (м.Житомир, 25 травня 2023 р.) / Ред. колегія: К. Гавриловська, Ю. Дем'янчук, І. Загурська, Н. Портницька, І. Тичина / М-во освіти і науки України, Житомирський державний університет імені Івана Франка, соц.-психол. факультет. Житомир, Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2023. С.120-124.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел та літератури (50 найменувань) та додатків. Загальний обсяг становить 69 сторінок друкованого тексту, з них 54 сторінки основного тексту. Робота містить 7 рисунків та 7 таблиць.

Приклад 2

(за матеріалами кваліфікаційної роботи Алли Стягайло, 2023 р.)

ВСТУП

Актуальність дослідження. Проблема домашнього насильства (зокрема, і в гендерному аспекті) є актуальною в сучасному українському суспільстві. Держава робить спроби розв'язати цю проблему на законодавчому рівні: приймаються закони, створюються шелтери для постраждалих тощо. Дуже важливо, щоб всі громадяни мали однозначне сприйняття проблеми домашнього насильства. Проте досягнути цього досить складно: відповідальність за домашнє насильство на рівні громадської думки часто перекладається на постраждалу особу, а спроби виправдати кривдника/кривдницю звучать лейтмотивом обговорення будь-якого випадку домашнього насильства. Як наслідок – відсутність одностайності громади у засудженні насильства, а, отже, страх постраждалої особи заявляти про свою ситуацію (і отримати ярлик «жертви»), невпевненість у своєму праві на самозахист, психологічну підтримку і гідне життя. Люди, що мають досвід переживання домашнього насильства, часто зіштовхуються з низкою психологічних проблем (депресія, ПТСР), серед яких можуть бути і проблеми, пов'язані з мотиваційною сферою: зниження рівня мотивації до самореалізації, прагнення до успіху тощо.

Серед науковців, які внесли вагомий вклад у вивчення феномену домашнього насильства та його наслідків, можна назвати: Л. Вокер (теорія циклічного характеру домашнього насильства), Е. Міллер (насильство з боку інтимного партнера та репродуктивний тиск), Дж. Герман (наслідки домашнього насильства та можливості психологічного відновлення). Серед вітчизняних вчених дослідженню даної проблеми присвячені праці І. Грабської (насильство в родинях та шляхи його подолання), І. Резнік (психологічне насильство в сім'ї), О. Шинкаренко (психологічні особливості постраждалих від домашнього насильства) та ін. Проте наразі дуже мало досліджень особливостей мотиваційної сфери осіб, що зазнали домашнього

насильства. Цим і зумовлено актуальність нашого дослідження.

Об'єкт дослідження: домашнє насильство.

Предмет дослідження: особливості мотиваційної сфери осіб, що постраждали від домашнього насильства.

Мета дослідження: дослідити особливості мотиваційної сфери осіб, що постраждали від домашнього насильства.

Гіпотеза дослідження: існує взаємозв'язок між досвідом переживання домашнього насильства і мотиваційною сферою особистості:

– існує взаємозв'язок між досвідом переживання домашнього насильства і мотивацією досягнення успіху: чим більшим є досвід переживання домашнього насильства, тим нижчим є рівень мотивації до досягнення успіху;

– існує взаємозв'язок між досвідом переживання домашнього насильства та мотивацією до афіліації: чим більший досвід переживання домашнього насильства, тим вищим є рівень мотивації до афіліації.

Для досягнення мети дослідження та перевірки гіпотези було поставлено такі **завдання:**

1. Проаналізувати наукову літературу з проблеми психологічних наслідків переживання досвіду домашнього насильства.
2. Здійснити методологічний аналіз проблеми, обрати методи дослідження.
3. Виявити особливості мотиваційної сфери осіб, що мають досвід переживання домашнього насильства.

Методологічними та теоретичними основами дослідження стала теорія циклічного характеру домашнього насильства (Л. Вокер) та теорія мотивації (Д. Аткинсон, Д. Мак-Клелланд, Х. Хекхаузен).

Методи та організація дослідження. Для розв'язання поставлених завдань дослідження було застосовано комплекс методів: теоретичні (аналіз, узагальнення, систематизація, метод теоретичного моделювання); для отримання емпіричних даних про особливості мотиваційної сфери осіб, що

постраждали від домашнього насильства було використано такі діагностичні методики: методика «Мотивація афіліції (МАФ)»; методика діагностики мотивації до досягнення успіху (Т. Елерс); міжнародний опитувальник негативного дитячого досвіду ACE; метод бесіди. Дослідження проводилось впродовж 2022-2023 рр. Загальна вибірка складала 30 осіб (особи віком від 18 до 50 років, які мають досвід переживання домашнього насильства).

Надійність та вірогідність дослідження забезпечується застосуванням методів, що відповідають меті та завданням дослідження, поєднанням кількісного та якісного аналізу, використанням методів математичної статистики (кореляційний аналіз).

Наукова новизна та теоретичне значення дослідження полягають у тому, що розширено теоретичні уявлення про психологічні особливості осіб, які постраждали від домашнього насильства; вперше емпірично досліджено особливості взаємозв'язку між досвідом переживання домашнього насильства та мотиваційною сферою постраждалих від насильства осіб.

Практичне значення. Результати дослідження можуть бути корисними для фахівців, які працюють із проблемою домашнього насильства та використовуватися для розробки заходів психологічної просвіти, тренінгів, програм психологічного відновлення постраждалих від насильства осіб.

Апробація роботи: результати кваліфікаційної роботи були представлені на Міжнародному конкурсі студентських наукових робіт «Управлінські, соціальні та поведінкові науки у реалізації засад сталого розвитку» у 2021/2022 н.р.; Всеукраїнській студентській інтернет-конференції «Актуальні проблеми психічного здоров'я» (Житомир, Україна, 25 травня, 2023 р.); Конкурсі Завтра. UA (I-III етапи, 2023 р.)

Публікації. Основний зміст дослідження відображено в 1 публікації:

Стягайло А. Особливості мотиваційної сфери осіб, що постраждали від домашнього насильства. *Актуальні проблеми психічного здоров'я: Збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської студентської інтернет-конференції (м.Житомир, 25 травня 2023 р.)* / Ред. колегія: К. Гавриловська,

Ю. Дем'янчук, І. Загурська, Н. Портницька, І. Тичина / М-во освіти і науки України, Житомирський державний університет імені Івана Франка, соц.-психол. факультет. Житомир, Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2023. С. 87-90.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел та літератури (55 найменувань) та додатків. Загальний обсяг становить 70 сторінок друкованого тексту, з них 55 сторінки основного тексту. Робота містить 8 рисунків та 9 таблиць.

Зразок представлення теоретичної моделі досліджуваного явища

Приклад 1

(за матеріалами кваліфікаційної роботи Катерини Думинської, 2023 р.)

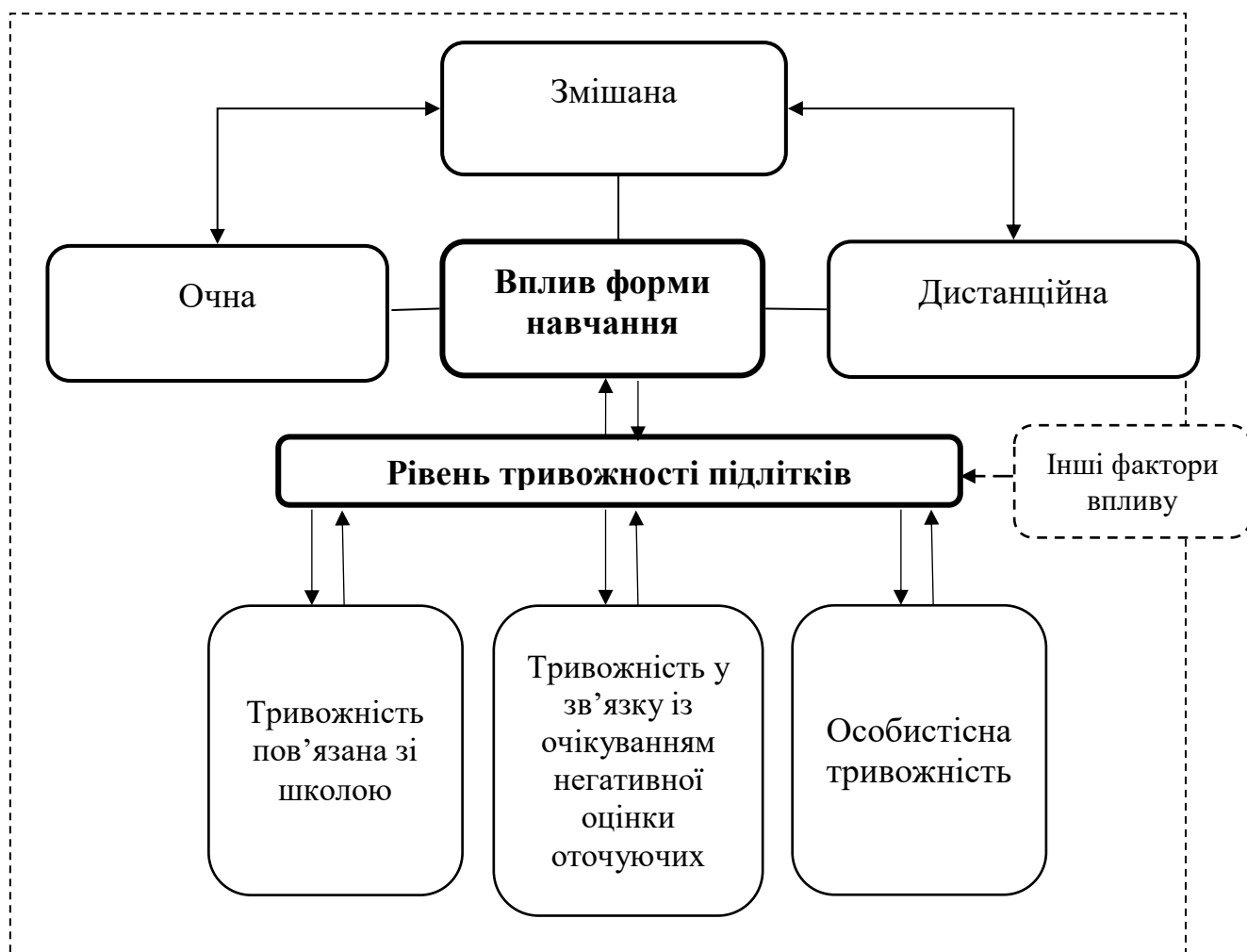

Рис.1.1. Теоретична модель дослідження тривожності підлітків в умовах різних форм навчання

Зразок представлення теоретичної моделі досліджуваного явища

Приклад 2

(за матеріалами кваліфікаційної роботи Олесі Гончарук, 2022 р.)

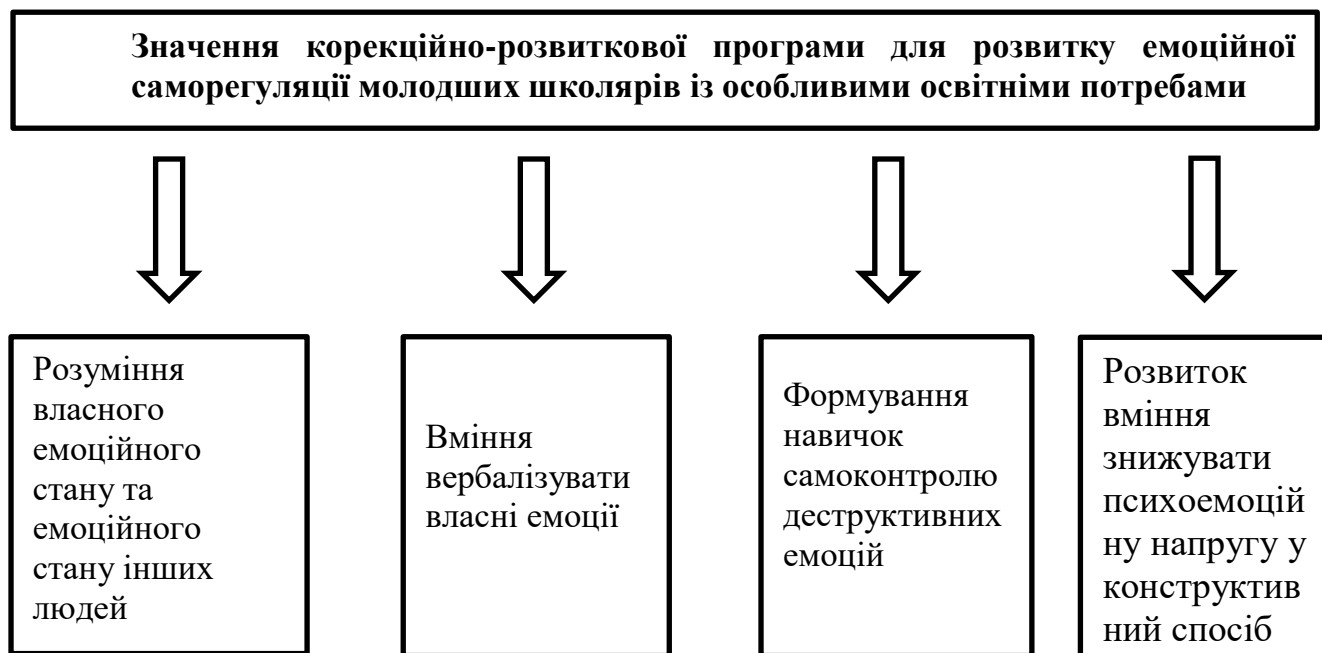

Рис.1.1. Теоретична модель значення корекційно-розвиткової програми для розвитку емоційної саморегуляції молодших школярів із особливими освітніми потребами

Зразок оформлення бібліографії використаних джерел та літератури

Під час складання списку використаних джерел та літератури необхідно дотримуватися правил оформлення бібліографічного опису джерел (ДСТУ 8302:2015, наказ МОН № 40 від 12.01.2017 р.)

Зразки оформлення бібліографії використаних джерел представлено у таблиці:

Книги одного, двох або трьох авторів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Горбунова В.В. Психологія командотворення: Ціннісно-рольовий підхід до формування та розвитку команд : монографія. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 380 с. 2. Кириченко В.В. Особистість у сучасному інформаційному суспільстві : монографія. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2020. 245 с. 3. Мазяр О.В. Особистісний дисонанс: системний аналіз : монографія. Житомир : Видавець О.О. Євенок, 2020. 332 с. 4. Мазяр О.В., Фещук В.В. Основи психометрики : методичні рекомендації до навчальних занять здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 053 Психологія. Житомир : Вид-во ЖДУ, 2022. 108 с.
Навчальні посібники	<ol style="list-style-type: none"> 1. Горбунова В., Карачевський А., Климчук В., Нетлюх Г., Романчук О. Соціально-психологічна підтримка адаптації ветеранів АТО: посібник для ведучих груп : навчальний посібник. Львів : Інститут психічного здоров'я Українського католицького університету, 2016. 91 с. 2. Методичний посібник для соціальних працівників: Посилення спроможності соціальних працівників здійснювати психосоціальну підтримку ветеранів та їх сімей з питань психічного здоров'я / В. Горбунова, О. Савиченко, І. Тичина, Н. Портницька, 2022. 61 с. 3. Кириченко В.В. Психологія праці та інженерна психологія модульний курс: навчальний посібник. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. 240 с. 4. Техніки арттерапії в роботі кризового психолога з цивільним населенням в умовах війни : нав.-метод.

	<p>посібник / Г. Красіна, К. Гавриловська, Н. Гурець [та ін.]; за ред. Г. Красіної, К. Гавриловської. Харків : Видавець ФОП Захаренко В.В., 2023. 106 с.</p>
Книги під назвою (без автора за редакцією)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Професійно-орієнтовані завдання з психології : навчальний посібник / за ред. О.Л. Музики. 3-тє вид., перероб. і доп. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2010. 566 с. 2. Суспільство для психічного здоров'я особистості: взаємодія родини, освіти, громади : Збірник наукових праць [за матеріалами Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (Україна, Житомир, 24 листопада 2022 р.)] / Ред. колегія: Г. Пирог, Н. Портницька, І. Тичина / М-во освіти і науки України, Житомирський державний університет імені Івана Франка, соц.-псих. факультет. Житомир : Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2023. 172 с. 3. Актуальні проблеми психічного здоров'я : Збірник наукових праць [за матеріалами Всеукраїнської студентської інтернет-конференції (25 травня 2023 р.)] / Ред. колегія: К.Гавриловська, Ю.Дем'янчук, І.Загурська, Н.Портницька, І.Тичина / Житомирський державний університет імені Івана Франка. Житомир : Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2023. 285 с.
Дисертації	<ol style="list-style-type: none"> 1. Кириченко В.В. Формування картини світу особистості в сучасному інформаційному суспільстві: системний підхід : дис....доктора психологічних наук: 19.00.01. Київ, 2021. 497 с. 2. Мазяр О.В. Генезис і динаміка дисонансів особистості: системний підхід: дис....доктора психологічних наук : 19.00.01. Київ, 2021. 475 с.
Автореферати дисертацій	<ol style="list-style-type: none"> 1. Мазяр О. В. Генезис і динаміка дисонансів особистості: системний підхід : автореф. дис. ... докт. псих. наук : 19.00.01 / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України. Київ, 2021. 44 с.
Електронні ресурси	<ol style="list-style-type: none"> 1. Гавриловська К.П., Павлюк І.М. Психологічний добробут жінок із різним індексом сексуальності. <i>Науковий вісник Ужгородського національного університету</i>. Серія: Психологія. 2021. Вип. 3. С. 45-50. URL: http://psy-visnyk.uzhnu.uz.ua/index.php/psy/article/view/27/25. (Дата

	<p>перегляду: 13.12.2023).</p> <p>2. Котлова Л.О., Тичина І.М., Шикирава Н.М. Статеві відмінності самооцінки та мотивації навчання студентів. <i>Габітус</i>. 2022. Випуск 34. С. 47-53. URL: http://eprints.zu.edu.ua/33851/1/7.pdf. (Дата перегляду: 05.02.2022).</p> <p>3. Загурська І., Дем'янчук Ю. До проблеми планування та організації експериментальних досліджень у психології. <i>Вісник Львівського університету</i>. Серія психологічні науки. 2023. Вип. 15. С. 35-42. URL: http://psy-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/15_2023/15_2023.pdf. Дата перегляду: 25.01.2024).</p>
Розділ книги	<p>1. Гавриловська К.П., Бодашевська Ю.С. Соціально-психологічний тренінг як засіб формування ресурсного потенціалу фахівців хелперських професій. <i>Psychological resources of the individual under the conditions of modern challenges</i>. Editors: Józef Kaczmarek, Hanna Varina. Monograph. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2020. С. 189-195.</p> <p>2. Гавриловська К.П. Психологічний супровід на етапі відновлення після переживання психотравматичних подій. <i>Техніки арттерапії в роботі кризового психолога з цивільним населенням в умовах війни: навч.-метод. посіб.</i> / Г. Красіна, К. Гавриловська, Н. Гурець [та ін.]; за ред. Г. Красіної, К. Гавриловської. Харків : Видавець ФОП Захаренко В.В., 2023. С. 40-45.</p>
Статті з журналів та періодичних збірників	<p>1. Гавриловська К. П., Дем'янчук Ю. Ю. Тренінгові техніки як засіб формування толерантності в системі інклюзивної освіти. <i>Вісник Львівського університету. Серія психологічні науки</i>. 2022. Вип. 13. С. 49-54.</p> <p>2. Портницька, Н.Ф. Challenges to mental health in Ukraine. <i>International Journal of Social Psychiatry</i>. 2023. №1-2. С.1-2.</p> <p>3. Кириченко В.В. Інформаційний простір України в контексті гібридної війни. <i>Журнал соціальної та практичної психології</i>. 2023. №2. С. 18-23.</p> <p>4. Котлова Л., Лізунова В. Раннє втручання як ефективна практика у діагностиці РАС. <i>Вісник Освітньо-наукового центру сімейно-центрованих практик</i>. Вип. 2 / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини;</p>

	<p>[голов. ред. Л. А. Черніченко; редкол.: С.С. Попиченко, М.А. Лемещук, Д.М. Хрипун]. Умань : Візаві, 2023. С.127-128.</p> <p>5. Мазяр О. Нерівномірність мислення: концептуальні положення проблеми. <i>Журнал соціальної та практичної психології</i>. 2023. №1. С. 23-27.</p> <p>6. Пирог Г., Лебединська А. Особливості переживання російської окупації мешканцями Чорнобильської зони відчуження. <i>Журнал соціальної та практичної психології</i>. 2023. №2. С. 30-37.</p>
Матеріали конференцій	<p>1. Дем'янчук Ю.Ю. Групи самопомоги як форма підтримки психічного здоров'я. <i>Актуальні проблеми психічного здоров'я : Збірник наукових праць [за матеріалами Всеукраїнської студентської інтернет-конференції (25 травня 2023 р.)]</i> / Ред. колегія: К.Гавриловська, Ю.Дем'янчук, І.Загурська, Н.Портницька, І.Тичина / Житомирський державний університет імені Івана Франка. Житомир : Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2023. С.236-240.</p> <p>2. Загурська І. Підтримка психічного здоров'я дітей у школі. <i>Суспільство для психічного здоров'я особистості: взаємодія родини, освіти, громади : Збірник наукових праць [за матеріалами Міжнародної науковопрактичної інтернет-конференції (Україна, Житомир, 24 листопада 2022 р.)]</i> / Ред. колегія: Г. Пирог, Н. Портницька, І. Тичина / М-во освіти і науки України, Житомирський державний університет імені Івана Франка, соц.-псих. факультет. Житомир : Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2023. С.55-56.</p> <p>3. Портницька Н, Савиченко О., Тичина І. Психологічний супровід роботи мобільних груп підтримки. <i>Суспільство для психічного здоров'я особистості: взаємодія родини, освіти, громади : Збірник наукових праць [за матеріалами Міжнародної науковопрактичної інтернет-конференції (Україна, Житомир, 24 листопада 2022 р.)]</i> / Ред. колегія: Г. Пирог, Н. Портницька, І. Тичина / М-во освіти і науки України, Житомирський державний університет імені Івана Франка, соц.-псих. факультет. Житомир : Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2023. С. 32-35.</p> <p>4. Фальковська Л., Рудюк А. Особливості мисленнєвого розвитку дітей дошкільного віку. <i>Актуальні проблеми</i></p>

	<p><i>психічного здоров'я</i> : Збірник наукових праць [за матеріалами Всеукраїнської студентської інтернет-конференції (25 травня 2023 р.)] / Ред. колегія: К.Гавриловська, Ю.Дем'янчук, І.Загурська, Н.Портницька, І.Тичина / Житомирський державний університет імені Івана Франка. Житомир : Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2023. С.201-204.</p> <p>5. Весельська А., Іваненко К. Соціально-психологічні чинники розвитку самооцінки у підлітковому віці. <i>Актуальні проблеми психічного здоров'я</i> : Збірник наукових праць [за матеріалами Всеукраїнської студентської інтернет-конференції (25 травня 2023 р.)] / Ред. колегія: К.Гавриловська, Ю.Дем'янчук, І.Загурська, Н.Портницька, І.Тичина / Житомирський державний університет імені Івана Франка. Житомир : Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2023. С.103-105.</p>
--	--

Зразок оформлення додатків у кваліфікаційній роботі
(за матеріалами кваліфікаційної роботи Катерини Думинської, 2023 р.)

ДОДАТКИ

Вихідні результати дослідження тривожності підлітків за тестом шкільної тривожності Філіпса (очна форма навчання)

№	Прізвище, ім'я	Клас	Загальний рівень тривожності	Переживання соціального стресу	Фрустрація потреби досягнення успіху	Страх самовираження	Страх ситуації перевірки знань	Страх невідповідності очікуванням оточуючих	Низький рівень спротиву стресу	Страх у відносинах з учителями
1	З.Р.	7	В	Н	В	Н	В	Н	Н	П
2	Х.Л.	7	В	Н	П	П	В	П	Н	П
3	В.З.	7	Н	В	Н	П	В	Н	Н	П
4	Ф.Т.	7	Н	Н	П	П	В	П	Н	Н
5	Е.Н.	7	Н	В	Н	П	В	В	Н	Н
6	У.Н.	7	В	Н	П	П	Н	В	Н	В
7	В.П.	7	П	В	Н	П	Н	В	В	П
8	У.З.	7	Н	П	П	Н	Н	В	В	В
9	А.Ж.	7	Н	Н	В	Н	Н	В	В	П
10	Ц.Н.	7	Н	В	В	Н	П	П	В	Н
11	О.Н.	7	Н	П	В	Н	П	Н	В	В
12	Й.А.	7	В	Н	В	Н	П	Н	В	П
13	П.Л.	7	В	В	В	Н	Н	Н	Н	Н
14	Н.Д.	7	В	П	П	П	Н	Н	Н	В
15	Р.В.	7	В	Н	Н	П	Н	Н	Н	П
16	С.О.	8	В	В	П	П	П	П	Н	Н
17	М.А.	8	П	П	Н	П	П	П	В	П
18	В.А.	8	П	Н	П	П	П	П	В	В
19	К.Н.	8	П	В	Н	Н	В	Н	В	П
20	У.О.	8	П	Н	П	Н	В	Н	В	В
21	С.А.	8	П	П	Н	Н	В	Н	П	П
22	Р.А.	8	Н	В	Н	Н	В	П	П	П
23	Ц.М.	8	Н	П	Н	Н	П	В	П	П
24	П.В.	8	Н	Н	Н	П	Н	В	П	П
25	Г.У	8	В	В	Н	П	В	В	П	П
26	К.Н.	8	В	Н	Н	П	П	В	П	Н
27	Н.Л.	8	В	В	В	П	В	П	Н	Н
28	К.М.	8	П	Н	Н	В	П	В	Н	Н
29	В.А.	8	П	В	В	П	В	В	Н	Н
30	К.С.	8	П	Н	Н	В	П	В	Н	Н

Зразок оформлення анотації до кваліфікаційної роботи
(за матеріалами кваліфікаційної роботи Катерини Думинської, 2023 р.)

АНОТАЦІЯ

Думинська К.С. Особливості тривожності підлітків в умовах різних форм навчання. Кваліфікаційна робота здобувачки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія, освітньо-професійної програми «Психологія». Житомирський державний університет імені Івана Франка. Житомир, 2023. 69 с.

Об'єкт дослідження: тривожність в підлітковому віці.

Предмет дослідження: рівень та форми тривожності підлітків в умовах різних форм навчання.

Мета дослідження: дослідити особливості тривожності підлітків в умовах різних форм навчання.

Завдання дослідження:

1. Здійснити аналіз психологічної літератури з проблеми тривожності у підлітковому віці.

2. Проаналізувати ефективність окремих методів та методик для вивчення тривожності у підлітковому віці.

3. Емпірично вивчити особливості зв'язку тривожності та форми навчання в підлітковому віці.

4. Розробити тренінгову програму, спрямовану на зниження рівня тривожності підлітків.

Методи дослідження: Для розв'язання поставлених завдань дослідження було застосовано комплекс методів: теоретичні (аналіз, узагальнення, систематизація, метод теоретичного моделювання); для отримання емпіричних даних про тривожність у підлітковому віці було використано такі діагностичні методики: тест шкільної тривожності Філіпса; «Вимірювання рівня тривожності Тейлора» (адаптована М.М. Пейсахов); написання учнями есе «Я в школі»). Дослідження проводилось впродовж 2022-2023 рр. Загальна вибірка складала 60 осіб (учні підліткового віку).

Результати дослідження: використання t-критерій Стьюдента для незалежних вибірок засвідчило, що підлітки в умовах очної форми навчання мають вищий рівень тривожності на відміну від учнів дистанційної форми навчання. Усі виявлені взаємозв'язки виявилися достовірними на рівні значимості $p \leq 0,002$, що свідчить про високу надійність отриманих результатів. Узагальнення результатів дослідження особливостей тривожності підлітків в умовах очної форми навчання дозволяє припустити, що високий рівень тривожності може зумовлюватися страхом публічності, заниженою самооцінкою та високими вимогами збоку вчителів. У підлітків, які навчались дистанційно, причинами тривожності, ймовірно, є труднощі із засвоєнням навчального матеріалу та брак спілкування з ровесниками.

Запропонована тренінгова програма полягає в забезпеченні підтримки та допомоги учням з високим рівнем тривожності (надання учням інформації про емоції та їхній вплив на поведінку та навчання; розвиток навичок управління емоціями, зокрема навичок розуміння та регулювання власної тривожності; підвищення рівня самооцінки та самоповаги учнів; розвиток навичок ефективної комунікації та співпраці в групі; підвищення мотивації учнів до навчання та досягнення успіху).

Наукова новизна:

- *розширено* теоретичні уявлення про проблему тривожності в підлітковому віці;
- *уточнено* зміст понять «тривога», «тривожність»;
- *вперше* емпірично досліджено тривожність підлітків в умовах різних форм навчання в умовах війни.

Практичне значення: дослідження полягає в розробці тренінгової програми, спрямованої на зниження рівня тривожності підлітків, яка буде корисною практичним психологам та соціальним педагогам освітніх закладів.

Ключові слова: тривожність, страх, самооцінка, очна форма навчання, дистанційна форма навчання, підлітковий вік, тренінг.

Мовні засоби організації інформації наукового тексту
(матеріал з книги Г.С. Онуфрієнко, С.298-301)

Функції сміслових відношень між елементами інформації	Лексичні засоби для поєднання інформації
Тотожність, близькість суб'єкта, об'єкта дії або місця дії	Він; цей; той (самий); такий (самий); такий; у(в)се це; (в)усі ці; це все; тут; там; усюди; скрізь; вище; нижче;
Причини наслідки, умови і наслідки	і; та; але; проте, однак; (і) тому; тому що; бо; поскільки; звідси...; звідки йдеться...; в(у)наслідок цього...; в(у) результаті...; в(у) залежності від...; в(у) зв'язку з цим; згідно з ...; відповідно до...; за таких умов...; за такої умови...; через...; в(у) такому випадку...; (а) якщо (ж)..., то це свідчить про...; вказує на...; засвідчує, що...; дає можливість...; дозволяє...; сприяє...; має значення...; якщо..., то...;
Часова співвіднесеність і порядок викладення інформації	спочатку (насамперед, у(в) першу чергу) з'ясуємо...; передусім зазначимо...; наступним кроком у дослідженні...; одночасно; в(у) той же час; тут же; поряд із цим; попередньо; раніше; вище; ще раз; знову; в(у) подальшому; в(у) наступному; по-перше; по-друге; по-третє; по-п'яте; зараз; наступними роками; останнім часом; нарешті; на завершення; насамкінець; у(в)продовж; останніми роками;
Всебічний розгляд об'єкта (з точки зору типовості, конкретності, сутності тощо)	з точки зору; в(у) цьому розумінні; взагалі; зокрема; як правило; в(у) тому числі; в основному; практично, по суті; з одного боку; ...; з іншого боку...; крім того...; крім цього...; окрім...; у (в) контексті...; за концепцією...; між іншим...; більше того...;

Зіставлення протиставлення інформації	однак, проте; але, та, також, як..., так само...; так само, як і...; як..., так і...; не лише..., але й; порівняно; у протилежність, напротивагу, навпаки, аналогічно, також, таким же чином, з одного боку, з іншого боку, в(у) той же час, як; між тим, як; в(у) той час, як; разом із тим, тим паче, інакше, по-інакшому, саме так;
Виокремлення частин висловлювання	головне, зупинимося на головному, необхідно зазначити, маємо підкреслити (зазначити); слід мати на увазі (враховувати); треба врахувати; характерно, що...; лише...; виключно це...;
Доповнення або уточнення інформації	також, і, при чому, при тому, разом із тим, крім того, понад (що?), більше того, до речі, між іншим, головним чином, особливо, точніше, скоріше, йдеться про, мається на увазі, по суті, у цьому (відомому) сенсі, справа в тому, що, втім, все-таки, повернемося до теми, тим паче, що...; у(в) тому числі, у випадку, тобто, а саме; саме;
Зв'язок між попередньою та наступною інформаціями	(як) сказано,... показано,... зазначено, ... встановлено, ... (було) одержано, ... виявлено,... знайдено,... з'ясовано, ... як свідчать дані, на підставі даних, з таблиці (діаграми) виходить, (можна) встановити, у(в)раховуючи (що), як видно з таблиці, як зазначено у таблиці (схемі), (як), (уже) у(в)казувалося вище, ... зазначалося раніше, ... підкреслювалося, ... вище(нижче) наведено, вище йшлося про..., згідно з цим, відповідно до цього, у зв'язку з цим, у зв'язку з вищевикладеним, названий, останній, попередній, відповідний, вищеописаний, вищевказаний, вищезгаданий, вищенаведений, введений, виведений, доведений, класифікований, завершений, викладений, знайдений, описаний, визначений, відмічений, перерахований, ієрархізований, побудований, наведений, застосований, розглянутий, зроблений, сформульований, у(в)становлений, такий, такий самий, подібний, аналогічний, схожий, такого ж роду, подібного типу, наступний, який наведено, розглядуваний; той, що аналізується; один з них, деякі з них; більша частина, більшість; далі з'ясуємо; у такий же спосіб;

Об'єктивна оцінка інформації	природно, само собою зрозуміло, безперечно, безсумнівно, очевидно, навряд чи, начебто, у дійсності, насправді, дійсно, правда; точніше; зрозуміло..., але...; безсумнівно, але...; швидше за все, на перший погляд, врешті-решт, зрештою, дослідження показало, досвід (розрахунки, аналіз) підтвердив..., згідно з поглядами, встановлено, підраховано, можна припустити, невідомо, як відомо, загальновідомо;
Суб'єктивна оцінка інформації	думається; думаємо, що...; здається, що...; на наш погляд, за нашим переконанням, уявляється вірогідним (правомірним), викликає сумнів..., точка зору автора, спадає на думку, вірогідно, й(і)мовірно;
Узагальнення, висновок, підсумок	таким чином, відтак, отже, тож, у (в) цілому, коротше кажучи, у підсумку, в результаті, у кінцевому рахунку, у зв'язку з цим виходить, так що, усе це свідчить про те, що... (звідси) впливає..., є зрозумілим, що... (з цього) ясно, що..., є очевидним, що... (це) дозволяє зробити висновок..., зводиться до того, що... , свідчить про... нарешті, на завершення, сформулюємо висновок, одним словом, підбиваючи підсумки, резюмуючи;
Ілюстрація зазначеного	наприклад, так, як приклад, прикладом може слугувати, наведемо приклад, проілюструємо яскравими прикладами, розглянемо приклад, про що можна судити за...; продовжимо ілюструвати...; наведемо найяскравіший приклад...; проаналізуємо типові приклади; унаочнимо, візуалізуємо;
Введення нової інформації, у тому числі питальними та риторичними реченнями	Які основні характеристики закону? У чому полягає новизна роботи? Розглянемо такі випадки. Наведемо такі факти. Наведемо кілька нових аргументів. Зупинимось детальніше на... Приступимо до... Перейдемо до питання про... Постає (виникає) питання про... Припустімо... Досить згадати (вказати)... Основні переваги цього методу... Деякі додаткові зауваження стосуються... Кілька слів про перспективи дослідження: ...

ВІДГУК

на кваліфікаційну роботу

здобувача/здобувачки вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальності 053 Психологія, освітньої програми Психологія, _____ групи денної / заочної форми здобуття освіти, соціально-психологічного факультету Житомирського державного університету імені Івана Франка

(ПРИЗВИЩЕ, ім'я, по батькові здобувача вищої освіти)

на тему: « _____ »

Орієнтовна структура відгука:

Актуальність обраної теми дослідження.

Структурованість і логічність подання матеріалу.

Аналіз складових кваліфікаційної роботи (вступу, розділів, списку використаних джерел та літератури, додатків).

Наукова новизна, теоретичне та практичне значення дослідження.

Дотримання наукового стилю написання.

Сильні сторони та труднощі в роботі.

Висновок про рівень самостійності та відповідність формальним і змістовим вимогам.

Пропонована оцінка роботи.

(посада,
науковий ступінь, вчене звання)

(підпис)

(Власне ім'я ПРИЗВИЩЕ керівника)

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу

здобувача/здобувачки вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальності 053 Психологія, освітньої програми Психологія, _____ групи денної / заочної форми здобуття освіти, соціально-психологічного факультету Житомирського державного університету імені Івана Франка

_____ (ПРИЗВИЩЕ, ім'я, по батькові здобувача вищої освіти)

на тему: « _____ »

Орієнтовна структура рецензії:

Актуальність обраної теми дослідження.
Структурованість і логічність подання матеріалу.
Відповідність змісту темі кваліфікаційної роботи.
Наукова новизна результатів дослідження.
Теоретичне та практичне значення дослідження.
Сильні сторони та труднощі в роботі.
Рекомендації щодо оцінювання (заслугує на високу позитивну оцінку, позитивну оцінку тощо).
Пропонована оцінка роботи.

_____ (посада,
науковий ступінь, вчене звання)

_____ (підпис)

_____ (Власне ім'я ПРИЗВИЩЕ рецензента)

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Артемчук Г.І. Курило В.М., Кочерган М.П. Методика організації науково-дослідної роботи. Київ : Форум, 2000. 271 с.
2. Закон України «Про вищу освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>. (Дата перегляду: 22.01.2024)
3. Мазяр О.В., Фещук В.В. Основи психометрики : методичні рекомендації до навчальних занять здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 053 Психологія. Житомир : Вид-во ЖДУ, 2022. 108 с.
4. Методичні рекомендації до написання курсових робіт із психології / Уклад.: В.В. Горбунова, К.П. Гавриловська, І.С. Загурська, Л.О. Котлова, Н.М. Шикирава. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2022. 54 с.
5. Музика О.Л. Курсові роботи з психології : Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. 3-ге вид., перероб. і доп. Київ : Вид-во Освіта України, 2009. 104 с.
6. Онуфрієнко Г.С. Науковий стиль української мови : Навч. посібник. Київ : «Центр навчальної літератури», 2006. 392 с.
7. Освітньо-професійна програма «Психологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Житомир : ЖДУ імені Івана Франка. 2023. URL: <https://eportfolio.zu.edu.ua/media/StudyProgram/357/aevglguz.pdf>. (Дата перегляду: 22.01.2024)
8. Положення про кваліфікаційну (дипломну) роботу в Житомирському державному університеті імені Івана Франка. 2023. URL: https://zu.edu.ua/offic/pl_dyplomnu.pdf. (Дата перегляду: 22.01.2024)
9. Правила оформлення бібліографічного опису джерел (ДСТУ 8302:2015, наказ МОН № 40 від 12.01.2017 р.).
10. Програма атестації здобувачів вищої освіти. Кваліфікаційна робота. ЖДУ імені Івана Франка. 2023. URL: <https://eportfolio.zu.edu.ua/media/TeachingProgram/357/tzzc0j3q.pdf>. (Дата перегляду: 22.01.2024)
11. Стандарт вищої освіти України із галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 Психологія. 2019. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/053-Psykholohiya-bakalavr.28.07-1.pdf>. (Дата перегляду: 20.12.2023)

НОТАТКИ